Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manoscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik's Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannsocr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o coloană 6 cr. şi 30cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĚR DE DUMINECĂ 15)

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30 1 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 84.—Anul LIX. Braşov, Duminecă, 14 (26) Aprilie 1896.

Legea mileniului.

Marţa trecută, deputaţii unguri din dietă au mers cu toţii la şedinţă îmbrăcaţi în haine negre, ca sĕ audă şi sĕ voteze proiectul de lege menit a eternisa memoria jubileului milenar.

Acest proiect de lege, care vorbesce numai de Maghiari, de poporul maghiar, de Arpad şi de oştile lui viteze, se intitulĕză: „Proiect de lege pentru înarticularea amintirei de o miiă de anĭ a fundărei patriei".

E vorba dér şi aicĭ numai de „patria maghiară". Urmaşii hórdelor lui Arpad sunt înfăţisaţĭ ca cei ce au întemeiat acéstă patriă şi nicĭ măcar cu un cuvênt nu se amintesce, că în acest stat trăesc de o miiă de anĭ alăturĭ cu Maghiarii şi alte popóre.

Aceste popóre au putut sĕ-şĭ verse sângele şi sĕ aducă jertfe nesfîrşite de tot felul dece veacurĭ de-arêndul, apĕrând şi susţiind alăturĭ cu Maghiarii ţĕrile, ce se cuprind astădĭ în statul ungar; au putut sĕ dea din al lor tot ce au avut mai bun, mai viteaz şi mai ales pentru ca sĕ ridice gloria acestor ţĕrĭ: tóte acestea le-au putut face Românii şi Slavii Transilvaniei şi ai Ungariei, dér după o miiă de anĭ de lupte crâncene, de muncă şi de suferinţe, ei n'au fost învredniciţĭ de cei ce au înarticulat memoria esistenţei milenare a statului nicĭ măcar cu atât, ca sĕ se facă pomenire de ei.

Ba mai mult, vorbindu-se în legea mileniului tot numai de fundarea patriei, ce s'a sĕvîrşit de către „oştile viteze ale lui Arpad", printr'asta se spune, că patria acésta e numai a Maghiarilor şi că Românii şi Slovacii n'au patriă, orĭ décă au avut'o, şĭ-au pierdut'o ajungênd sclavii seminţiei lui Arpad. Şi totuşĭ se scie prea bine şi este constatat de istoriă, — cu tóte încercările scriitorilor ungurĭ, de-a schimosi adevĕrul celor întêmplate, — că atuncĭ, când au venit Maghiarii în Europa, ei au aflat aicĭ, pe pământul vechei Dacie şi Panonie, pe Românĭ şi pe Slovacĭ, carĭ înainte cu o miiă de anĭ aveau patriă, pe când iubilanţii de astădĭ erau un popor nomad, sĕlbatic.

E vorba, ca acéstă lege a mileniului, — care a fost primită în şedinţa de Marţĭ şi va fi sancţionată şi publicată în ḑiua de 8 Iunie, aniversarea încoronărei, — sĕ fiă săpată în pétră de marmoră şi aşeḑată în zidul nouei clădirĭ a parlamentului, ce se va înaugura în acea ḑi.

O fóiă maghiară a oposiţionalilor din taběra lui Zichy, vorbind de mĕsura acésta, de-a se eternisa legea săpându-o în marmoră, ḑice cu drept cuvênt: „Ce preţ are o lege, *care nu este săpată în inimi*, ci numai în pétră?"

Aşa este! Se desfăşură şi se va desfăşura multă pompă, milióne vor fi cheltuite şi risipite pentru a ridica fala neamului unguresc. Ce folos însĕ, că tótă cultura şi civilisaţia européná, de care s'au făcut părtaşĭ cei veniţĭ aicĭ din Schitia, n'au putut sĕ oltuéscă în inima lor nicĭ măcar atâta simţ de dreptate, ca sĕ recunóscă, că esistenţa acestui stat nu numai rassei lor este a se mulţumi; necum sĕ i facă sĕ preţuéscă şi cinstéscă popórele, cu carĭ împreună au purtat amarul şi bucuria o miiă de anĭ.

Dér óre sĕ nu fiă şi vina acestor popóre, că astădĭ, după un şir atât de lung de veacurĭ de convieţuire cu seminţia asiatică a lui Arpad, la o serbare atât de mare, la care este invitat sĕ ia parte Domnitorul cu întréga sa curte şi tóte înaltele corpurĭ şi diregĕtorii ale statului, ba la care s'au invitat reprezentanţii tuturor ţĕrilor din lume, sĕ nu se facă nicĭ pomenire de ele?

Intêmplarea a voit, ca raportor al legei mileniului sĕ fiă deputatul Szerb György, membrul comisiunei însărcinate cu arangiarea mileniului, un Român, care din nenorocire, cu tóte că e om cu cunoscinţe şi cu stare, s'a făcut mamelucul guvernului şi sluga Ungurilor.

Ungurii s'au nĕcăjit, că acest „Valah", deşi om de omenia şi „bun patriot", cum îl numesc ei, n'a putut fi înlocuit de un Ungur dintre cei mai cu vadă, când vorba era de-a se raporta asupra legei „mileniului maghiar".

Sórtea batjocuritóre pare că a voit sĕ dea şi unora şi altora un semn despre străvechile lor pĕcate: celor prea îngâmfaţĭ şi netoleranţĭ, de-o parte, şi celor prea umiliţĭ şi îngăduitorĭ, de altă parte. S'ar fi putut óre, ca legea mileniului sĕ iésă aşa, cum a ieşit, décă în cursul veacurilor între fruntaşii noştri cu cunoscinţe şi cu avere nu am fi avut prea mulţĭ ómenĭ ca Szerb György, carĭ n'au avut destulă mândriă de-a sta în fruntea neamului lor şi de-a lupta pentru fala şi întărirea lui, ci au preferit mai bine a se face, în slugărnicia lor, códa domnilor unguresci?

Au trecut însĕ şi acele vremurĭ. Un Szerb şi alţii ca el abia le mai pot reîmprospĕta, căcĭ puternic s'a desvoltat şi a crescut simţul şi consciinţa naţională în poporul român şi astadĭ fiiĭ bravĭ, harnicĭ şi sîrguincioşĭ din sînul lui nu-şĭ mai părăsesc neamul, ci luptă pentru drepturile şi libertatea lui.

Din acéstă luptă sfântă şi drĕptă rĕsări-va pentru tóte popórele acestui stat şi un veac, care sĕ fiă vrednic de cultura şi civilisaţia lumei de adĭ!

Sinodul archidiecesan din Sibiiu.

Sinodul archidiecesan gr. or. din Sibiiu s'a deschis, precum scim, în Duminica Tomei, fiind de faţă 37 de deputaţĭ.

In şedinţa I s'a constituit biroul şi s'au ales diferitele comisiunĭ; în şedinţa II, de Lunĭ s'a verificat alegerea mai multor membri sinodalĭ. In şedinţa III au urmat rapórtele diferitelor comisiunĭ.

In şedinţa a IV-a, de Mercurĭ 3 (15) Aprilie, a fost mai bătĕtóre la ochĭ constatarea comisiunei financiare, că 19 protopopiate n'au trimis Consistoriului *nicĭ jumĕtate* din raţiociniile parochilor lor. Aşa protopopiatul Turdei n'a trimis 92%, al Mediaşului 82%, al Geoagiului 87%, al Devei 75%, Haţeg 74% etc. Cu totul din vre-o 7604 de raţiocinii s'au trimis Consistoriului numai 4250, ér 3254 sunt în restanţe încă de prin anii 1887. Faţă cu acéstă negligenţă de nesuferit s'a hotărît, ca protopopii, unde va fi de lipsă, sĕ dispună a se face din oficiu raţiociniile pe cheltuiala preoţilor negligenţĭ.

In şedinţa V, din 4 (16) Aprilie, ce ia cunoscinţă votarea sumei de 2000 fl. pentru, ajutorarea şcólelor poporale ameninţate pentru acest an. Suma acésta s'a votat din colecta de 49.743 fl. 37 cr., ce s'a făcut pentru fondul şcolar. S'au admis spre folosire în şcólele nósre poporale: Elemente din istoria Ungariei şi cea universală de Dr. Nic. Pop, ér „Compendiul de Geografiă" de Teod. Ciontea nu s'a admis. — Privitor la fondul de pensiune al preoţilor se constată, că 556 de preoţĭ sunt în restanţă, ér 277 n'au contribuit până acum nimic la acest fond.

In şedinţa VI-a se iau mĕsurĭ pentru dotarea clerului din archidiecesă şi se hotăresce, ca în acest scop *taxa sidocsială sĕ se urce dela 10 cr. la 50 cr. de* familiă, carĭ taxe vor intra la fondul general administrativ; tot la acest fond sĕ se adaugă şi ajutorul promis dela stat pentru ajutorarea preoţilor, la care ajutor însĕ se póte conta numai în casul, décă guvernul îl va da fără a-şĭ reserva dreptul de a se amesteca în trebile bisericei. Din acest fond general administrativ, afară de salariile

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Căderea Vidinului.

Imĭ comandam pe atuncĭ bateria în Calafat şi eram fórte nenorocit, că nu era sĕ trec şi eu Dunărea, sĕ mĕ duc unde ceilalţĭ culegeau laurĭ. Ne uitam şi noi unul la altu, bombardam din când în când, trebuia sĕ îndurăm multă căldură şi ne era cu atât mai urît, cu cât lupta se încingea din ce în ce mai aprigă dincolo de Dunăre. Mâncare grozavă aşa, ér nu prea aveam. Décă vĕḑui astfel, scrisei tati sĕ-mĭ trimĕtă trei sute de păpuşĭ de sfóră. Tata se sperie aminterĭ, şi veni de-mĭ aduse sfóra chiar el şi-mĭ aduse şi o pungă cu banĭ. El îşĭ închipuise Dumneḑeu scie ce, şi se mirà mult când îl rugai sĕ ţie la el banii cu carĭ tot n'aveam ce face, şi împărţii sfóra la soldaţĭ, carĭ îmĭ făcură numai decât plăşĭ şi aşa prinserăm sumedenie de peşte. Trăirăm astfel împărătesce, până ce începù îngheţul. Atuncĭ ni-se înfundà, isprăvirăm cu bucuria, stomacul ne rĕmase de multe orĭ gol şi laurii dela Grivița nu ne mai dădeau pace.

La începutul lui Decemvre trimise colonelul un parlamentar peste Dunăre la Izzed-Paşa, comandantul Vidinului. Fui şi eu ataşat pe lângă el împreună cu marinarii mei, — căcĭ în bateria mea făceau serviciu soldaţii de marină. Cine nu scie ce vrea sĕ ḑică sĕ facĭ un drum peste Dunărea îngheţată, nu-şĭ póte închipui cât de greu lucru era sĕ ne ducem sĕ facem visită lui Izzed-Paşa.

Ajunserăm pe jos la insula din faţa Calafatului umblând pe ghiaţa cea luciósă şi tare cu o basma albă ce fâlfăia şi însoţiţĭ de un trâmbiţaş. Dér d'abia puserăm piciorul în insulă, şi étă că de dincolo pornesce o salvă de tunurĭ plouând glónţe asupră-ne, pe urmă alta şi apoi iar încă una. Ne culcarăm la pământ într'un şanţ adênc până la genunchĭ, pe care îl mai adâncirăm, săpându-l cu mânile, pentru a ne putea feri, şi pe urmă aşa culcaţĭ cum eram, dete trâmbiţaşul semnalele de pace; basmaua fâlfăia şi ea pe de-asupra şanţului, dér de geaba, căcĭ Turcii slobozeau mereu la tunurĭ ca şi cum biet noi câţĭ-va eram, am fi vrut sĕ luăm cu asalt Vidinul care nu se preda cu nicĭ un preţ. Trimeserăm atuncĭ îndĕrĕt pe un marinar, care merse pe brâncĭ până la Calafat şi d'acolo se întórse tot aşa aducênd cea mai mare faţă de masă pe care o putù găsi. Cu dênsa făcurăm semn din tóte puterile. In sfîrşit focurile încetară, făcură şi ei semne şi ne dădură rĕspunsul de primire.

Dómne! era greu din cale afară, sĕ te sci de atâtea lunĭ vrăjmaş, când în totdéuna cu Bulgarii şi cu Turcii eram în cea mai strânsă prietenia, şi când legăturile şi dintr'o parte şi dintr'alta fuseseră în totdéuna adevĕrat prietenescĭ.

După ce stăturăm în şanţ douĕ césurĭ tremurând de frig, acum trebuia sĕ ne strecurăm printre sloii de ghiaţă păzindu-ne bine sĕ nu pierim. Sloii încungiurau barca cea mică care trosnea, ameninţându-ne în fie-ce clipă sĕ se sfărîme în bucăţĭ. Tare ne era grije sĕ nu ne mănânce şi pe noi peştii cum îi mâncasem noi pe ei. Dér marinarii nicĭ una nicĭ douĕ, săriră pe sloii de ghiaţă plutitorĭ şi începură sĕ-i spargă în bucăţĭ cu toporaşele dela brâu, şi astfel deschiseră loc de trecere pentru barcă.

Turcii steteau grămădiţĭ de partea cealaltă şi se uitau cu cel mai viu interes la acéstă trecere primejdiósă; şi când ajunserăm în sfîrşit la mal, îmbrăţişară pe mateloţii noştri şi îi sărutară cu drag, le ḑiseră că sunt vitejĭ, şi îi duseră prin tóte cafenelele şi îi cinstiră cu aşa îmbelşugare încât drumul la întórcere fù mai primejdios decât la venire. A trebuit sĕ aşteptăm câtva până sĕ fim primiţĭ de Izzed-Paşa şi în timpul acesta ne-a slujit ca tâlmacĭ un doctor, un om distins, care vorbea franţuzesce cu multă eleganţă. Izzed-Paşa era un om tinĕr încă, şi frumos, un asiatic cu pielea oacheşă. El ne primi cu o politeţă şi mărinimie orientală. Când îi traduse tâlmaciul scrisórea colonelului nostru prin care îi cerea sĕ predea Vidinul, îi trecù un fulger prin ochĭ şi dispreţul îi încreţi buzele o clipă. După aceia rĕspunse cu cea mai mare linişte:

— Spune colonelului dumitale cum că sunt pus aicĭ de Majestatea Sa Sultanul şi că aicĭ gândesc sĕ stau neclintit. Acéstă sabie am primit'o dela nevastă-mea când ne-am despărţit, şi i-am jurat, că numai când voiu muri îmĭ va smulge-o cine-va din mânĭ.

Peste câteva ḑile tot doctorul acela

functionarilor, se vor plăti salariile protopopilor și ajutóre parochilor. Protopopii vor primii la an de-ocamdată 600 fl., în rate lunare de câte 50 fl. Protopopii vor primii aceste salare cu 1 Febr. 1897, ér décă taxele sidocsiale s'ar încassa bine, atuncĭ protopopii vor puté sĕ-șĭ priméscă salarul ficsat încă și în anul acesta.

In ședința VII-a din 7 (19) April, se pune în discusiune planul edificărei *noului seminar*. După un plan, zidirea seminarului cu 2 etage ar costa 230,000 fl.; după alt plan zidirea cu 3 etage ar costa 217,000 fl. Nicĭ unul dintre aceste planurĭ însĕ n'a fost primit, ci s'a hotărît, ca Consistorul sĕ publice concurs pentru alte planurĭ, în care scop s'au votat 5000 fl. La sinodul următor Consistorul va avé sĕ vină cu planul gata, ér până atuncĭ sĕ facă pentru scopul acesta o colectă în tótă provincia metropolitană. Până la punerea în lucrare a clădirei semineriale 'i s'a dat însĕ Consistoriului împuternicirea, ca pe teritorul seminarului de-acum sĕ pótă ridica o nouă clădire în preț până la 25,000 fl.

In ședința VIII și cea din urmă, ținută Dumineca în 7 (19) April, s'a discutat asupra tipografiei archidiecesane, la care anul trecut se constataseră marĭ neregularitățĭ, luându-se nouĕ mĕsurĭ de îndreptare; s'a hotărît, ca „Telegraful Român" sĕ apară tot ca și până acum, aducênd în numĕrul de Sâmbătă și câte-un suplement sub titlul „Fóie pedagogică", ér abonamentul sĕ coste 6 fl.

Sidocsia „se urcă dela 8000 fl. la 80,000 fl.; posiția „taxe dela cununațĭ" se statoresce cu 1500 fl.; „taxe dela procese divorțiale" cu 400 fl.; se induce posiție nouă: dotarea protopopilor și ajutóre parochilor cu 32,000 fl. etc.

In fine se hotăresce a solvi deputaților sinodalĭ pentru participare la ședințele sinodalĭ 1257 fl, banĭ de cuartir 514 fl. 18 cr., spese de drum 367 fl. și spese de birou 50 fl. Total 2168 fl. 18 cr. Cu acestea se închide.

Condamnații

în procesul dela 16 Aprilie, care precum scim, s'a pertractat înaintea tribunalului din Alba-Iulia, sunt următorii 14 țĕranĭ:

1. Simeon Socaciu, învĕțător, a fost condamnat la $2^1/_2$ lunĭ temniță de stat, dintre carĭ 15 ḍile i-s'a computat ca împlinite pentru deținerea preventivă.

2. Ioan Ilea, condamnat la 28 ḍile.

3. Mateiu Maiorescu, condamnat la 28 ḍile.

4. Luca Julescu, condamnat la 14 ḍile.

5. Gligor Julescu, condamnat la 4 ḍile.

6. Nicolae Simu, condamnat la 14 ḍile.

7. Chifor Oltean, condamnat la 4 ḍile.

8. Nicolae Stupar, condamnat la 4 ḍile.

9. Vasile Simu, condamnat la 21 ḍile.

10. Ilie Zinca, condamnat la 4 ḍile.

11. Achim Poenar, condamnat la 18 ḍile.

12. Nicolae Jibotean, condamnat la 10 ḍile.

13. Nicolae Dăianu a lui George, condamnat la 18 ḍile.

14. Ioan Maiorescu, condam. la 14 ḍile, ér Ioan Șuvaina, Nicolae German, George Manoilă, Nicolae Cătană și Nicolae Branga în decursul pertractării au fost liberațĭ de sub acusă și declarațĭ de nevinovațĭ.

De ale mileniului.

„Guvernul, mileniul și poporul". Sub acest titlu ḍiarul *„Alkotmany"* publică următorul articolaș, care dovedesce, că nicĭ chiar Maghiarii nu sunt prea încântațĭ și entusiasmațĭ de mileniu: „Până când guvernul și pressa liberală inspirată de acela se însuflețesc fórte mult de mileniu, *poporul nu prea ia parte la acéstă însuflețire.* Intre concetățenii noștri de limbă nemaghiară ḍi de ḍi se ivesc astfel de simptome, carĭ dovedesc în mod trist, că guvernul liberal nicĭ odată nu și-a dat silința de-a câștiga naționalitățile pentru idea de stat maghiară (!!) și astfel de-a crea o armonia cel puțin pentru timpul mileniului. Vedem de pildă, că *Croația* dela 1867 încóce urmăresce o astfel de direcțiă, care desminte asigurările făcute cu ocasiune pacificărei. Dér nu numai acolo *îl silesc cu ciomege pe popor sĕ ia parte la mileniu*, ci și la noi se întêmplă tot asemenea. In satele *slovace* sunt silițĭ sĕ teroriseze pe învĕțătorĭ cu cercetărĭ disciplinare, *Românii încă demonstréză în gura mare. Catolicismul însĕ jelesce*, căcĭ în fiă-care ḍi el este ofensat și denegat. Acésta este și causa pentru-ce *nunciul* nu va lua parte la mileniu. Intre astfel de împrejurărĭ óre, chiar și décă suntem în preajma mileniului, sĕ se bucure împreună cu guvernul liberal acel popor, pe care *îl înjură, îl bat, îl despóie de drepturile sale cetățenescĭ și de demnitatea de om și îl tortuéză la Nyitra, Pojun, Trencin, Csáktornya, Stomfa și la Bonyhad?* Decĭ sĕ nu se mire nimenĭ, că *poporul nu prea este încântat de de o astfel de aurоră a mileniului viitor.*

*

Nunciul papal din Viena, *Agliardi*, a fost chiămat ḍilele trecute la Roma. Ḍiarele din Budapesta sunt acum de părere, că Agliardi de sigur va informa „rĕu" pe Papa asupra stărilor din Ungaria și asupra sĕrbărilor milenare. Dealtmintrelea Agliardi sĕ fi declarat, că el nicĭ decum nu voiesce sĕ fiă de față la înaugurarea sĕrbărilor milenare, și din acéstă causă Papa l'a numit delegat la încoronarea Țarului Rusiei, ca astfel sĕ-i fiă motivată absența sa din Ungaria pe timpul deschiderei esposiției milenare.

*

Croații contra Mileniului. Pressa croată agită fórte mult contra mileniului. *„Hrvatska Domovine"* face propunerea, că în 8 Iunie, adecă în ḍiua de frunte a sĕrbărilor milenare, sĕ se arangieze *o mare demonstrațiune croată*, cu atât mai tare, de-óre-ce chiar pe ḍiua aceea cade aniversarea de 100 de anĭ nascerei poetului, care a creat imnul național croat, și tot pe aceeașĭ ḍi este convocată ședința partidului croat din drépta.

Fișpanul din Posega a provocat pe consiliul comunal din orașul *Brod*, ca sĕ alégă doi membri din sînul sĕu, carĭ sĕ'l represinte la deschiderea esposiției milenare. După o desbatere mai lungă, consiliul comunal a hotărît că Brodul, ca oraș croat, *n'are nicĭ un motiv* pentru de a-se bucura de esistența de o miiă de anĭ a Ungariei, decĭ *denégă orĭ-ce cheltuelĭ și nu trimite pe nimenĭ la esposiță.*

*

Serbia contra mileniului. Mai ḍilele trecute dete ordin ministrul-președinte sêrbesc, *Novacovicĭ*, ambasadorului și consulului sêrbesc din Viena și Budapesta, ca aceștia nicĭ într'un cas *sĕ nu ia parte la serbările milenare.* Inprejurarea acésta a produs mare ferbere între Maghiarĭ. Regele Serbiei *Alexandru*, trecênd Miercurea trecută prin Budapesta, promise că, sosit acasă, va aplana cestiunea. Indată-ce sosi în Belgrad, regele și convocă ierĭ consiliul ministerial și se consultă mult în acéstă afacere, dér *nu ajunse la nicĭ o hotărîre.* După cum se aude, cabinetul-Novacovicĭ îșĭ *va da dimisiunea.*

Meetingul dela Iași.

Dumineca trecută, secțiunea Ligei culturale din Iașĭ a ținut o mare adunare (meeting) cu scop, ca acéstă adunare sĕ-șĭ dea părerea asupra învitărei, ce au făcut'o Ungurii Românilor din România, ca sĕ ia parte la serbarea mileniului și sĕ cerceteze esposiția din Budapesta.

Președinte al meetingului a fost rectorul universității din Iașĭ, d-l N. *Culianu*, care în vorbirea sa de deschidere a arătat, că este de lipsă, ca Românii din România sĕ-șĭ dea sémă de acea învitare și sĕ chibzuéscă, décă pot, orĭ nu pot lua parte la mileniu.

După aceea a ținut o vorbire profesorul universitar, d-l Aron *Densușianu*, care a arătat, care este starea Românilor din regatul ungar și cum sunt ei tractațĭ de stăpânitorĭ; cum se prigonesc naționalitățile și cultura lor națională. Vorbitorul încheiă arătând, că în astfel de împrejurărĭ Românii din România nu pot sĕ ia parte la mileniu.

A mai vorbit d-l A. D. *Xenopol*, susțiind pe ante-vorbitor, după care d-l Ar. Densușianu a cetit un proiect de *manifest*, pe care întréga adunare l'a aprobat unanim și cu însuflețire.

Manifestul ḍice în introducere, că décă Maghiarii n'ar fi încungiurat acea serbare (a mileniului) cu forme jignitóre și nu ar urmări scopurĭ diametral opuse principiilor de civilisațiune și de umanitate, noi Românii n'am avé de ḍis nimic. Dér Maghiarii prin serbarea mileniului vor sĕ se arate lumei, ca stăpânii și maghiarisatorii naționalităților din regat și ca conducĕtorĭ între popórele rĕsăritului Europei.

Făcênd apoi amintire de afacerea cu vechile stégurĭ ale principatelor române, pe carĭ se ḍicea, că voesc Maghiarii sĕ le închine la mileniu stégului unguresc, ridicând printr'asta óre-carĭ pretenții, manifestul continuă așa:

Dér istoria nu scie nimic de asemenĭ pretențiunĭ fantastice, scie însĕ, că cei mai marĭ regĭ ai Maghiarilor, ca Carol Robert și Mateiŭ Corvin au fost sdrobițĭ dimpreună cu armatele lor de domnii românĭ Alexandru Basarab și Ștefan cel Mare, și tot-déuna de câte-orĭ au călcat acest pămênt, puținĭ s'au mai întors îndĕrĕpt.

Istoria mai scie, că la porțile orientului nu Maghiarii, ci Românii au ținut pept sute de anĭ hordelor musulmane, înfrângêndu-le și sdrobindu-le adese orĭ.

România nicĭ-odată n'a fost pașalic turcesc, nicĭ-odată semiluna n'a fâlfâit pe turnurile capitalei românescĭ, Ungaria însĕ sdrobită a fost, în pașalic a fost prefăcută, și în Buda capitala fălósă de aḍĭ domnia pașa și stégul lui Mohamed.

Pămêntul Românei și brațul ei neînfrânt au fost în tóte timpurile asilul și scutul popórelelor din orientul Europei, ca Grecii, Bulgarii, Sêrbii, dinaintea hordelor musulmane.

Chiar în ḍilele nóstre România a fost, care la moment de mare cumpĕnă a tras sabia și a decis liberarea definitivă a popórelor din rĕsăritul Europei, pe când Maghiarii preamăriau prin deputațiunĭ și darurĭ cruḍimile bașibuzucilor și implorau dela cer perpetuarea barbariei musulmane în Europa și înfrângerea popórelor ce sângerau pentru a-șĭ schimba viéța de vită în viéță de om!

Nu, Maghiarilor, carĭ vor sĕ facă pe civilisatorii orientului, nu le convenea liberarea acestor popóre!

Afară de acésta Românii, popor eminamente liberal și uman, cum ar puté ei sĕ participe la sĕrbătórea Maghiarilor, când aceștia au prefăcut regatul Ungariei în o vastă închisóre pentru celelalte naționalitățĭ?

însoțit de un oficer de marină aduse rĕspunsul în scris al pașei. Eu fuseiu trimes până la insulă ca sé-i ies înainte.

Inhămarăm la o sanie șése cai de artileriă bine potcovițĭ pentru ghiață și astfel ajunserăm cu bine la insulă.

Eu trebuii, după instrucțiile ce aveam, sĕ leg la ochĭ pe parlamentar. El mĕ rugă décă s'ar putea sĕ nu-l mai leg, dér înțelese când îi spusei că nu se póte, și se supuse cu răbdare.

O greutate la care nu se gândise nimenĭ până aci, era sĕ dobândim o batistă curată, căcĭ pe frigul acela grozav, nu se mai găsea nicĭ apă de beut, necum de spălat; în sfîrșit găsirăm și pornirăm înainte pe suprafața netedă, lunecósă ca oglinda, cât putură caii de iute, cu câte un ploton de călărașĭ înaintea și în urma nóstră. Fugeam nebunesce. Scosei o clipă legătura dela ochii parlamentarului ca sĕ vadă și el priveliștea. El nu mai putŭ de spaimă, ér de rĕsuflat d'abia mai rĕsufla din pricina vêntului înghețat, care te tăia de te prăpădea. Rĕspunsul în scris al lui Izzed-Pașa era, bine înțeles, tot atât de hotărît ca și cel pe care ni-l dăduse prin viu grai.

Am stat mai multă vreme de vorbă cu oficerul de marină și l'am întrebat décă nu scie ceva mai sigur despre pierderea unui vapor cuirasat, de care mĕ interesam fórte mult pentru ceva care mĕ privea în particular.

— Care vapor?

— Podgorița.

— Podgorița? D'apoi veḍĭ bine că-țĭ pot da deslușirĭ bune, căcĭ eu eram comandantul lui.

Eu întinsei urechea; el urmă:

— Am pățit o trădare rușinósă și în contra tuturor legilor de resbel; au tras asupra nóstră cu bombe de artileriă! Nouĕ puțin ne păsă pentru-că era vaporul cuirasat și bombele lor săreau îndĕrĕt ca alunele. Acésta s'a întêmplat la șése Noemvre și la șépte, cum scii, căḍŭ Rahova. Noi încălḍeam vaporul, căcĭ aveam poruncă sĕ împiedecăm asaltul Rahovei, sĕ despresurăm orașul și sĕ tăiem comunicarea cu malul stâng al Dunărei.

— Da, am auḍit.

— Mâncam liniștițĭ și noi și echipagiul și ḍiceam: „Trageți voi, trageți", când étă ne pomenim cu o ghiulea că sbóră pe sus, trece prin punte, ne găuresce masa și se afundă în partea de jos a vaporului, unde se și sparge. Până sĕ nu avem timp nicĭ sĕ rĕsuflăm și sĕ ne uităm unul la altul, apa întră vîjiind prin crăpătură; într'un minut Podgorița se cufundă și se îneca și împreună cu ea se înecară mai mulțĭ inșĭ scăpând numai câțĭ-va cu viață între carĭ eram și eu. Trădare sĕ fi fost.... ce sĕ fi fost.... nu sciu....

Imĭ scosei chipiul zîmbind.

— Ițĭ sunt cu atât mai recunoscător pentru istorisirea acésta, cu cât eu sunt născocitorul ghiulelei. Citisem descrierea vaporului, înainte de a pleca dela Tulon, și sciam, că puntea era de lemn și necuirasată. Atuncĭ am jurat sĕ fac ce voi face sĕ nu vĕ îndreptațĭ spre Rahova, și am tras de șaiḍecĭ și patru de orĭ cu tunul. Tocmai când am tras pentru a șaiḍecĭ și cincea óră s'a cufundat vaporul sub ochii mei, și gurile rele au ḍis, că dumneata l'ai înecat și nu ghiuleaua mea.

Turcul se uita la mine lung, și când isprăvi îmĭ dete un pumn în piept, par'că ar fi vrut sĕ mĕ trântéscă la pămênt, și ḍise nisce cuvinte pe limba lui, care păreau că sunt înjurăturĭ. 'Mĭ-era greu sĕ mĕ stăpânesc, sĕ nu rîd.

De-órece aveam prea puțină óste spre a putea împresura Vidinul, a trebuit sĕ avem răbdare până ce căḍŭ Plevna. După aceia, câteva ḍile se făcŭ tăcere adâncă și nu avurăm de fel ce mânca. Intr'o nópte auḍim o gălăgie strașnică în apropiere; mĕ dusei într'acolo sĕ vĕd ce putea sĕ fiă pe la douĕ césurĭ și pe frigul acela mare, și dau peste câțĭ-va dorobanțĭ, carĭ se înhămaseră în loc de cai la pârghiile pietrei de móră și se învârteau împrejur de măcinau porumb.

— Dér ce facețĭ acolo?

— Ne măcinăm porumb pentru mămăligă.

— Dér ce, porumb v'a dat sĕ mâncațĭ?

— Apoi ce sĕ dea *Curcanilor*?

Gluma acésta în asemenea momnete te induioșea.

Nu voi putea uita nicĭ când nopțile de iérnă tăcute, în carĭ numai glasul *Muezinului*, care îșĭ cânta rugăciunile sus pe

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Manifestul arată apoi, cum ḑece milióne de cetăţenĭ se luptă pentru limbă şi naţionalitate şi pentrn cultura lor naţională, ce le este prigonită şi ameninţată pe tóte cărările şi întrébă, ce serbare a culturei póte sĕ fiă mileniul, când se întêmplă astfel de atentate în contra culturei naţionalităţilor? Atentatele în contra limbei, a scólelor, a societăţilor de cultură, a averilor adunate pentru scopurĭ de cultură sunt óre fapte de civilisaţiă, acte de umanitate?

Arată apoi, cum se impun celorlalte naţionalităţĭ dărĭ pentru societăţile de maghiarisare, pentru scólele maghiare etc. şi esclamă:

Ce póte fi mai crud, decât a pune pe osîndit sĕ-şĭ împletéscă singur ştréngul cu care are sĕ fiă sugrumat? Şi acésta la Maghiarĭ însémnă civilisaţiă!

Ce stat de drept póte sĕ fiă acela şi încă în luminata Europă, care opresce pe celelalte naţionalităţĭ de a-se mai numi cu numele ce-l pórtă de sute şi de mii de anĭ? Istoria celor mai barbare state nu cunósce o asemenea sĕlbătăcie!

Manifestul se încheiă astfel:

Chiar décă am puté trece cu vederea fanfaronadele ce le debitéză Maghiarii şi cu acéstă ocasiune, chiar décă n'am ţiné sémă de falsificarea istoriei şi a stărei de fapt, am puté noi cu presenţa nóstră la sĕrbătórea mileniului sĕ aprobăm atentatele atât de sĕlbatice la tot ce are un popor mai scump, ca limba, şcóla şi biserica, la viéţă chiar?

Nicĭ-odată!

Dér acéstă hotărîre ni-se impune nu numai din consideraţii de înaltă umanitate, mai sunt încă interese proprii ale nóstre şi încă de prima ordine.

Maghiarii prin serbarea mileniului vor a-şĭ afirma şi acredita scopul lor de a figura şi a-se impune ca conducĕtorĭ şi civilisatorĭ în rĕsăritul Europei. Acéstă aprinsă dorinţă a lor însĕ vĕd ei că se lovesce de cele ḑece milióne de Românĭ dintre Tisa şi Marea-négră, din care mai bine de jumĕtate suntem constituiţĭ în stat, care în puterea calităţilor de rasă au sciut în timp scurt nu numai sĕ se transforme în adevărat stat modern, apropiindu-şĭ tendinţele civilisătóre şi sentimentele umanitare de linişte, ordine şi conciliaţiune, dér prin vigórea sa şi prin sacrificiile ce şi le-a sciut impune pentru libertatea şi prosperarea altora, şĭ-a câştigat iubirea şi respectul lumei civilisate.

Maghiarii pentru a-se înmulţi şi întări pe ei etnicesce, şi pentru a-ne împuţina şi slăbi pe noi, şĭ-au deslănţuit tótă furia de sdrobire şi maghiarisare asupra fraţilor noştri.

Acéstă atitudine a Maghiarilor a creat la hotarele nóstre o stare de lucrurĭ atât de turburată, încât, décă va mai continua, mai curênd orĭ mai târḑiu *va duce sigur la o sguduire, ale cărei consecinţe sunt cu totul în afară de prevederile omenescĭ.*

Putem noi rĕmâné nepăsĕtorĭ faţă cu o asemenea stare de lucrurĭ atât de revoltătóre şi pline de pericole?

Nu ar însemna óre, că noi ne-am pierdut minţile când prin atitudinea nóstră, fiă chiar numai pentru un moment, am aproba şi încuraja atentatele Maghiarilor la viéţa naţionalităţilor?

Am merita noi numele nu de fraţĭ, dér măcar de ómenĭ, când ne-am duce sĕ ciocnim paharul veseliei între zornăitul lanţurilor în care zac fraţii noştri, sĕ închinăm paharul peste mormêntul libertăţii şi al esistinţei lor naţionale?

Am merita nu numai dispreţul lumei dér ne-am înfinge în frunte stigmatul umilinţii şi al nemerniciei.

Pentru tóte acestea Adunarea apeléză şi conjură pe Românĭ ca *sĕ nu participe în nicĭ o formă la sèrbătórea Mileniului maghiar!*

O voce săséscă contra mileniului.

In adevĕr trebue sĕ se mire omul, că se ridică în fine şi în organul săsesc din Sibiu o voce contra mileniului, deórece majoritatea absolută a Saşilor s'a plecat de mult înaintea „omnipotenţei“ maghiare, şi tóte municipiile săsescĭ s'au declarat solidare în a serba mileniul împreună cu Maghiarii. *„Sieben. Deutsches Tageblatt“* primesce din Sighişóra urmĕtórea corespondenţă:

In 30 c. se va ţiné în Sighişóra o congregaţiune estraordinară, a cărei ordine de ḑi între altele conţine şi raportul vicespanului privitor la serbările milenare. Se vorbesce cu tótă siguranţa, că comisiunea permanentă va aşterne adunărei generale propunerea „sĕ doneze suma de *1000 fl. pentru monumentul lui Petöfi*, ce se va ridica în Sighişóra.“

Când se publicase de curênd apelul pentru ridicarea unui monument neuitatului nostru episcop G. D. *Teutsch*, care şi-a câştigat atâte merite pentru poporul săsesc, pentru tron şi patriă, — mai multe persóne dătătóre de ton din comitatul Têrnavei marĭ işĭ ridicară glasul admoniator: că în faţa miseriei economice şi a nevoilor grele naţionale ale poporului săsesc nu este timpul potrivit de-a face cheltuelĭ de lux. Şi acum sĕ se pretindă dela plătitorii de dare din comitatul Têrnavei marĭ — în majoritate absolută Saşĭ — carĭ au luat asuprăşĭ obligamente financiare fórte îngrijitóre prin clădirea casei comitatului, a spitalului comitatens şi prin construirea căii ferate dela Agnita, ca sĕ plătéscă pentru monumentul lui Petöfi 1000 fl.

Când ḑi de ḑi se înmulţesc presemnele, că mileniul nu va fi o serbare a ţerei şi a naţiunilor sale, ci ameninţă a fi *o serbare a rassei maghiare şi a tendenţelor sale şoviniste*, cel puţin un comitat preponderant săsesc ar trebui sĕ marcheze acel punt de vedere, că el ***nu este învoit*** cu caracterul sĕrbărei milenare, şi cât de uşor s'ar fi putut descoperi pentru acei 1000 fl. un scop de binefacere public, care ar fi dat espresiune acestui punct de vedere.

De sigur se vor ridica vocĭ, carĭ vor încerca sĕ capaciteze poporaţiunea săséscă, că poetul Petöfi are renume europén şi însemnătate universélă, că poesiile sale sunt un bun comun, şi donaţiunea nu se face politicianului, ci poetului.

Mijlocul acesta de liniştire nu va convinge însĕ pe bărbaţii cugetătorĭ, deórece persóna poetului Petöfi este atât de puternic concrescută cu anul de revoluţiune 1848/49 de tristă memoriă pentru noi, căruia *i-a căḑut jertfă* marele fiu al poporului nostru *Stefan Ludovic Roth*; şi poesiile aceluia sunt într'atât de *pline de ură faţă cu Germanii*, încât persóna lui Petöfi nu se póte nicĭ decum despărţi de *scopurile maghiare-politice revoluţionare, şi de acel şovinism naţional, care tinde la peirea nóstră.*

Şi pe lângă acestea monumentul are sĕ mai fiă şi o amintire de *lupta dela Sighişóra*, în care Alexandru Petöfi a căḑut în lupta contra dinastiei, în lupta pentru Ludovic Kossuth, şi în lupta *contra poporului săsesc.*

Ce ne-ar rèspunde Maghiarii când am voĭ sĕ ridicăm în Cluşiu un monument pentru St. L. Roth?

Telegramă part. a „Gaz. Trans.“

Viena, 25 Aprilie. Studenţimea naţionalistă vienesă de tóte naţiunile, afară de cea maghiară, va ţiné un grandios *meeting de protestare contra mileniului.*

SCIRILE ḐILEI.

— 13 (25) Aprilie.

Contra lui Lueger. Facultatea medicinală dela universitatea din Budapesta îşĭ procura până acuma tóte instrumentele de lipsă dela firme vieneze. Ḑilele aceste apărù un representant al firmei Reichert din Viena la decanul facultăţii medicinale, Dr. Iosif Fodor, şi-l rugă sĕ facă nóuĕ comande. Fodor însĕ îi ḑise representantului firmei amintite următórele: „Universitatea unguréscă nu mai este aplecată sĕ întreţină legăturĭ cu Viena, oraşul lui Lueger, care necontenit defăiméză naţiunea maghiară şi de aceea nicĭ nu va mai sprigini industria vieneză. De acum înainte universitatea îşĭ va procura instrumentele necesare din Paris şi din Berlin“. La acésta vienezul observă, că firma sa nu este de vină, décă Lueger din nou a fost ales primar, ér Dr. Fodor îi rĕspunse: „Sunt însĕ puţinĭ în Viena, carĭ n'au ales pe Lueger.“

—o—

De-ale armatei române. Ministrul român de rĕsboiŭ, generalul Budişteanu, a trimis alaltăerĭ o circulară tuturor comandanţilor de corp de armată, dându-le instrucţiunĭ în privinţa tacticei, pe care vor trebui s'o observe la manevrele de divizii, ce se vor face în Septemvre. In acelaşĭ timp ministrul a cerut comandanţilor de corp sĕ-i recomande câte un colonel, care urméză sĕ fiă înainte la gradul de general.

—o—

Scólă militară în Secuime. Astăḑĭ sosesce în Ciuc-Szereda locotenent-colonel Alexandru Nyiri din ministerul comun de resbel pentru-ca sĕ se consulte cu diferite representanţe comunale şi notabilităţĭ din Sĕcuime, că unde ar fi mai consult sĕ se înfiinţeze pe pământ sĕcuiesc o scólă militară.

—o—

Adunare de muncitorĭ oprită. Se scie, că muncitorii arangiază în 1 Mai în fiă-care an întrunirĭ pupblice, cu care ocasiunĭ ajung la discuţiă diferite daraverĭ de ale lor. In anul acesta muncitorii din Budapesta au hotărît sĕ arangeze la 1 Maiŭ o adunare imposantă. Căpitanatul oraşului Budapesta opri însĕ acum strict ţinerea acelei adunărĭ, interḑicênd muncitorilor chiar şi de a ţiné adunărĭ mai restrînse. Poliţia de sigur că s'a temut, ca nu cum-va muncitorii din Budapesta sĕ ia în adunare resoluţiunĭ analóge cu cele ale muncitorilor din Arad, carĭ au protestat solemnel contra sĕrbărilor milenare ḑicênd că aceste sunt pur şi simplu numai sĕrbările asupritorilor de muncitorĭ, adecă a popimei, a nobilimei şi al capitaliştilor.

—o—

Mórtea baronului Hirsch. Lunia trecută a murit la moşia sa din O Gyalla renumitul milionar baron Hirsch. El a lăsat după sine o avere de 400 milióne francĭ. Este lucru remarcabil, că Hirsch a rĕmas până la mórte „jidan nebotezat“ şi ceremonia funebrală la cosciugul sĕu a sĕvêrşit'o rabinul din Neuhäusel. Cu atât e mai de mirat, că trecênd conductul funebral prin numitul oraş, au început a trage clopotele la tóte bisericele catolice. Cadavrul baronului jidan s'a transportat la Paris, unde el avea locuinţa stabilă. Véduva lui Hirsch dete ordin, ca necondiţionat sĕ soséscă trenul separat, care ducea mortul, încă Vinerĭ séra la Paris, ca nu cumva cadavrul sĕ fiă Sâmbăta pe drum, deóre-ce prin acésta s'ar viola ritul jidovesc.

—o—

Cununiă. D-l şi D-na Diamandi Manole fac cunoscută cununia ficei lor, d-ra *Elvira Diamandi*, cu d-l *Ştefan Hagi Theodoraky*, ce se va celebra Duminecă în 14/26 Aprilie la órele 11 a. m. în biserica S.-lui Nicolae din Braşov. — Sincere urări de fericire tinerei perechĭ şi familiei!

—o—

O dramă de amor. Din Făget ni-se scrie, că la sĕrbătorile Pascilor s'a petrecut acolo o mişcătóre dramă de amor între un tinĕr şi o tinĕră maghiară, carĭ intrând în relaţiunĭ de amor prea afunde şi neputându-se cununa din causă, că feciorul era încă prea tinĕr, a doua ḑi de Pascĭ au eşit amêndoi la câmp, de unde nu s'au mai întors, fiind aflaţĭ în urmă amêndoi împuşcaţĭ.

—o—

Clubul muncitorilor din loc arangéză mâne în 16 c. o petrecere socială împreunată cu dans în otelul „Nr. 1“. Se vor representa piese teatrale şi disertaţiunĭ comice. Inceputul la 1/2 8 óre séra. Intrarea de persónă 50 cr. de famiiă 1 fl. 20 cr.

—o—

„De prin veacurĭ“, este titlul prea frumóselor scrierĭ de *Carmen Sylva*, (Regina României), din carĭ au apărut şi partea II. în preţiósa „Biblioteca pentru toţĭ“ a d-lui Carol Müller, din care „biblioteca“ reproducem foiletonul de aḑĭ „Căderea Vidinului“ dasorit măestrului condei al Carmen Sylvei, tradus din l. germană.

---

minaretul din Vidin, rĕsuna limpede şi curat până peste Dunăre.

In sfîrşit la ḑece Decemvre, primirăm scirea de mult aşteptată despre căderea Plevnei şi de aci urmă adevĕratul marş fantastic al trupelor nóstre spre Vidin, pe un viscol cum numai în Rusia şi în România se pomenesce, şi pe un frig de douĕḑecĭ de grade.

Tot în timpul acela porniră spre Nicopoli prisonierii Turcĭ, morţĭ de fóme, îmbrăcaţĭ subţirel, carĭ presărară drumul dela Plevna până în Dunăre cu cadavrele lor. Şi când ajunseră în Nicopoli cei ḑece mii carĭ mai rĕmăseseră, nu găsiră de loc pâne până a doua ḑi.

La nouă Ianuarie împresurarăm Vidinul şi la douĕ-spre-ḑece deterăm un asalt ca sĕ strîngem şi sĕ întărim cercul de fier. Regimentele al 3-lea şi al 5-lea de infanteriă luară cu asalt reduta Smârdan; acest a fost una din luptele cele mai crude şi mai sângeróse ale rĕsboiului. Aci nu mai încăpea cruţare. Găsirăm în redută patru sute de Turcĭ străpunşĭ de baionete, umflaţĭ, culcaţĭ la rênd, par'că erau seceraţĭ. Priveliştea era îngrozitóre. In aceiaşĭ ḑi începurăm din nou focurile asupra Vidinului şi ţinură vreme de douĕ-spre-ḑece ḑile şi trei-spre-ḑece nopţĭ pe un frig de 22—23 de grade. Noi cruţam partea în care se aflau Bulgarĭ şi trăgeam tot în cea unde erau Turcii, până ce la opt-spre-ḑece Ianuarie se ridică spre cer o flacără uriaşă. Dădusem foc unei geamii marĭ, în care erau închise tóte provisiunile de grâu ale armatei. Repede arseră tóte casele de prin prejur. Era o flacără aşa de mare, încât lumină ca ḑiua până peste Dunăre în Poiana departe de Vidin cu douĕ-ḑecĭ şi doĭ kilometri, astfel încât ómenii săriră de prin paturĭ şi strigară: „Arde Poiana!“

Era un tablou, pe care nu-l voiu puté uita nicĭ-odată: flacăra cea mare lumina zăpada până departe, şi ómenii se vedeau toţĭ desluşit, silindu-se neîncetat sĕ stingă focul pentru ca sĕ-l opréscă sĕ nu ajungă la locul unde ţineu praful de puşcă care era aprópe de tot şi asupra căruia noi trăgeam mereu. Pentru acésta ne slujirăm de şrapnele, care se spărgeau în aer şi plouau glónţe asupra vrăjmaşilor. La fiă-care detunătură, lumina se făcea mai puternică, flacăre în mijlocul flacărilor, şi în acelaşĭ timp se auzeau ţipete sfâşietóre de femei şi copii. Când murea o companie, Izzed trimetea la mórte alta.

Luna domnea peste tóte într'o linişte pacînică şi poleia ce nu ardea.

Imĭ lăsai mateloţii sĕ dórmă cu schimbul; eu unul nu mĕ mai culcasem de douĕ-spre-ḑece ḑile, eram aşa de obosit încât adurmisem după ce comandasem: „foc“. Pusesem un om sĕ mĕ deştepte la trebuinţă zgâlţâindu-mĕ. Nu mai era nicĭ de mâncare multă: nisce pezmeţĭ tarĭ ca piétra şi o bucată mare de slănină, care trebuia sĕ ajungă la toţĭ ómenii pe mai multe ḑile.

Atuncĭ ne ajutarăm în felul următor: frecarăm pezmeţii cu slănină şi pe urmă îi vîrîrăm în zăpadă pe care o frecam cu mânile ca s'o topim, astfel încât par'că se şi muia puţin pezmeţul şi lua şi puţin gust de slănină.

Ómenii mei erau admirabilĭ. Sciam eu că puteam sĕ mĕ bizui pe ei, căcĭ mai fuseseră puşĭ la încercare. Pe când trăgeam din Calafat asupra Vidinului, doi dintre ei încărcau un tun; ridicaseră o ghiulea cu cârlige de fier şi tocmai vroiau s'o bage în gura tunului, când o ghiulea turcéscă ajunse şuierând pe parapet, căḑù la un metru şi jumĕtate departe de noi şi se învîrtì ca o sfârléză urlând şi sfîrîind. Primejdia era fórte mare; décă l'ar fi atins o singură scânteie, tunul ar fi sburat în aer!

— Marine, strigai eu înspăimântat. Şi viteazul soldat se repeḑi fără sĕ stea o clipă la îndoială şi acoperi cu trupul sĕu gura tunului. Peste o clipă bomba isbucni ne înfăşură şi pe el şi pe noi în flacărĭ şi fum, dér ca prin minune nu-l atinse nicĭ o spărtură. De când sunt, n'am vĕḑut om cu mai mult sânge rece, şi am făcut sĕ fiă decorat.

Totuşĭ, am mai vĕḑut încă unul tot cu sânge rece, dér cu totul într'alt chip. Era pe vară, arşiţa era mare, şi Dunărea curgea ademenitóre la piciórele nóstre. Un soldat din călăraşĭ se coborâ jos de pe mal, se desbracă şi se apucă sĕ-şĭ spele hainele. Turcii încep îndată sĕ tragă la focurĭ în el, dér scii, o adevĕrată plóie de glónţe. Noi îl strigam sĕ se întórcă înapoi, căcĭ nimenĭ nu îndrăsnea sĕ se cobóre la el unde putea muri. Par'că era surd, nicĭ nu întórse capul, şi tocmai ca şi cum n'ar fi fost glónţe, orĭ ca şi cum glónţele nu l'ar

BCU Cluj / Central University Library Cluj

† Ioan Silviu Sălăgeanu.

Sălagiu, 22 April n. 1896.

Un membru distins al Clerului român din diecesa Orădană, un luptător vrednic din falanga generaţiei mai bătrâne, nu mai este între cei vii.

Ioan Silviu Sălăgeanu, fost paroch al Vezendului, protopopul Jeriului şi profesor gr. or. emerit dela Gimnasiul românesc din Beiuş, şi-a dat nobilul suflet în mâna Creatorului, lăsând în urma sa soţia, numărósă familiă şi amicĭ, carĭ îl deplâng nemângăiaţĭ.

Trebuia, ca unul dintre cei mai chiămaţĭ să facă baremĭ un anunciŭ scurt despre casul trist al unei perderĭ atât de însemnate pentru familiă, pentru cler şi naţiune. Vădând însă o tăcere aprópe de două săptămânĭ, pentru ca mulţimea de discipulĭ şi amicĭ de principii să aibă scire despre mórtea acestui bărbat îndestrat cu eminente calităţĭ spirituale, mă voiŭ încerca a da o schiţă pe scurt despre viéţa lui.

Ioan S. Sălăgeanu s'a născut la anul 1837 în comuna Irim, adĭ filiala parochiei Portelec. Părintele său a fost cantor bisericesc, care pe micul Ioan l'a dus să înveţe la şcólele elementare din Caraşĭ, ér studiile gimnasiale lea absolvat la gimnasul din Beiuş, unde — absolvând s. teologiă la seminarul rom. cat. de Oradea şi după ce s'a căsătorit cu fiica vrednică a unui proprietar-fruntaş onorabil din Vezend — cu *Rachila* a lui Demetriu Pop, — la 1858 a mers ca profesor, fiind primul dintre profesorii acelui gimnasiu, care a depus censura profesorală.

Activitatea lui binefăcătóre aicĭ şi-a ajuns culmea, atât ca profesor sub decursul a 14 anĭ, eşind sute şi mii de discipulĭ îndestraţĭ cu cunoscinţe frumóse şi cu caractere oţelite de sub mâna lui—tot atâţia apostolĭ chiămaţĭ a propaga cultură morală, intelectuală şi naţională poporului, abia scăpat de sub jugul iobăgiei, cât şi ca conducător naţional, supranumindu-l conmilitarii săi „*Vodă*“ pentru curagiul neînfrânt şi aptitudinea destoinică în conducerea afacerilor naţionale.

Nu mai puţin a lucrat dânsul şi cu péna sa măestrită, despre ce atestă cu belşug colónele „*Federaţiunei*“ a „*Concordiei*“ şi a „*Gazstei Transilvaniei*“, unde prin articulĭ la cestiunĭ actuale şi-a sciut valorisa talentul despre iscusinţa şi vastele cunoscinţe istorice, — studiul predilect al regretatului defunct.

Binecuvântat dela Dumnedeu cu o familiă fórte numărósă, ce tot mereu se sporea, plătuţa modestă de profesor, pe atuncĭ încă nesistemisată, nefiind de-ajuns întru susţinerea şi crescerea familiei, a eşit la parochia Moftinul mic, de-aicĭ a competat la Borlescĭ şi în urmă fŭ denumit ca paroch şi protopop la Vezend, unde îşĭ avea şi moşióra familiară.

Ajuns odată la viéţa dela sate, a fost necesitat a-şĭ îndrepta tótă atenţiunea întru crescerea celor 11 prunci, dintre carĭ unul a murit ca cleric absolut, ér ceialalţĭ 10 sunt în viéţă, şi numai 3 maiorenĭ. Absorbit cu desăvârşire în lupta grea de a-şĭ provedé familia, având la şcólă şi câte 6 copii de-odată, de multe-orĭ îl auţiam spunând cu părere de rău, că nu-i este cu putinţă a lua parte activă la luptele publice naţionale, dér cu atât mai cu rară abnegaţiune şi-a împlinit datorinţele de părinte întru crescerea fiilor săi.

Inainte cu 2 anĭ a avut un acces vehement de stomac şi, crescând bóla (cancer de stomac), din ce în ce i-a subminat scumpa sănătate, până ce la 9 April n. c., în vârstă de 60 anĭ şi al 38-lea an al fericitei sale căsătorii, mórtea neîndurată i-a stîns făclia vieţii după-ce a fost împărtăşit cu s. Taine ale muribunţilor.

Imormântarea, făcută la 11 Aprilie a fost démnă de nobilul decedat. Mulţime de popor din tóte comunele vecine, inteligenţĭ, amicĭ şi un număr mare de preoţĭ i-a dat onórea din urmă, aşeţându-i osămintele recĭ în cimiteriul din Vezend, pe lângă tótă pompa ritului nostru cel măiestos.

„*Sit ei terra levis*“.

Discipulus.

Reuniunea învăţătorilor românĭ din Maramureş.

D-l *Tit Bud*, vicarul Maramureşului, ca preşedinte al Reuniunei învăţătorilor românĭ gr. cat. din Maramureş, ne rógă să anunţăm, că *adunarea generală* a acestei Reuniunĭ se va ţiné anul acesta în comuna *Borşa* la *28 Maiŭ st. n.* Acésta va fi a 14 a adunare generală.

Anul trecut adunarea Reuniunei învăţătorilor maramurăşenĭ s'a ţinut în Budescĭ. Au luat parte la acea vre-o 37 de învăţătorĭ, ér alţĭ vre-o 15 au lipsit. Averea Reuniunei era atuncĭ 671 fl. 28 cr.

Pentru adunarea din anul trecut era publicat un premiu de 10 fl. asupra temei „Importanţa ordinei şi a disciplinei în şcóla poporală, causele, carĭ împiedecă susţinerea acelora şi modul, prin care se pot delătura“. Deóre-ce atuncĭ nu s'a presentat nicĭ un concurent, premiul a fost pus şi pentru adunarea din acest an.

La premiul de 5 fl., pus de preşedintele reuniunei pentru acel învăţător, care va dovedi, că *a procurat cele mai multe cărţĭ de cetit, ţiare, călindare etc. în comuna sa pentru poporenĭ şi pentru şcolarĭ*, — asemenea nu s'a presentat *nicĭ un concurent.* Acésta este o tristă dovadă, că învăţătorii noştri din Maramureş nu-şĭ prea dau silinţa de-a lăţi între poporul de-acolo cărţĭ şi gazete românescĭ, de carĭ în primul loc ar avé lipsă Românii maramurăşenĭ. Ba ce e mai trist, chiar dintre preoţii şi învăţătorii românĭ din Maramureş, pe cât scim, o parte fórte mare n'au la casele lor *nicĭ o gazetă românéscă*, ba unii dintre preoţĭ cetesc *numai gazete catolice ungurescĭ.* Aşa suntem noi informaţĭ. Dela astfel de „conducătorĭ ai poporului“ apoi n'avem ce aştepta să lăţésca lumina sciinţei şi învăţătorei românescĭ în popor. Ar trebui ei înşi-şĭ luminaţĭ mai întâiŭ.

Premiul amintit s'a pus şi pentru acest an, dér nu în condiţiile de mai 'nainte, ci pentru acel învăţător, care va dovedi, că şcolarii din şcóla lui sciu mai multe rugăciunĭ făr' de carte şi cântă regulat în cor în biserică etc.

Alt premiu de 5 fl. pus de preşedintele pentru învăţătorul, care a oltuit cu şcolarii în grădinile poporenilor mai mulţĭ oltoanĭ l'a dobândit învăţătorul *Mihail Covaciu* din Cuhea, care a oltuit 2693 pomĭ. S'a dovedit tot odată, că anul trecut învăţătorii maramurăşenĭ au desvoltat un zel fórte frumos în ce privesce oltoitul pomilor. Premiul s'a pus şi pentru anul acesta. Se va vedé, cine-l va dobândi.

Avis literar.*)

M'am coborît în inima poporului nostru şi inrolându-mă de minaş, am săpat tesaurul cel mai preţios, până acuma ne folosit, şi inşirându-l în mărgăritarul: „*Pedagogiă poporală*“ séu „*maxime pedagogice*“ îl voi da érăşĭ naţiunei mele, care pe catedra fiă-cărui învăţător şi Român bun va servi ca un conducător bun, ér pe masa familiei de un ornament preţios.

„Pedagogia poporală“ sóu „maxime pedagogice“ va costa 50 cr., se va espeda francată, ér apariţia depinde dela sprijinul amicilor scólei şi literaturei române.

Se póte procura direct dela autor în Beiuş (Belényes, comit. Bihor).

Toţĭ amicii scólei, carĭ au primit rugare şi cólă de prenumeraţiune, sunt rugaţĭ a ni-le trimite, ca să mă pot acomoda cu numărul şi tipărirea esemplarelor.

Beiuş, April 1896.

Petru P. Herţe.

*) Tóte ţiarele române sunt rugate a reproduce acest avis.

Planul esecutării albumului:

„Icóna şcólei române la finea secolului al XIX-lea“.

Eu intenţionez, ca *Albumul* din cestiune să se compună din trei grupe, carĭ să formeze însă un singur corp, şi anume:

Grupa întâia

O vor forma, în ordine alfabetică, archiereii actualĭ ai ambelor confesiunĭ, ca supremĭ inspectorĭ şcolarĭ confesionalĭ, cu portretele şi biografiile P. SS. Lor, împreună cu ale câtor-va dintre antecesorĭ, carĭ au stăruit mai mult pentru ridicarea şi înaintarea şcólei române în jumătatea din urmă a secolului actual, d. e. *Şaguna, Şuluţ, Vancea, Popasu* ş. a.

Grupa a doua

O vor forma în aceeaşĭ ordine profesorii actualĭ dela preparandiile séu seminariile pedagogice ale ambelor confesiunĭ, cu portretele şi biografiile lor, carĭ vor voi a lua parte, împreună cu câţĭ-va dintre cei reposaţĭ séu pensionaţĭ, mai meritaţĭ, d. e. *I. Popescu* (răpos.). *V. Petri* (pens.) ş. a.

Grupa a treia

O vor forma *învăţătorii actualĭ* ai ambelor confesiunĭ, cu portretele şi biografiile lor, în rând alfabetic, de sine înţeles, numai cei ce de bună voiă vor lua parte, împreună cu aceia dintre *învăţătorii pensionaţĭ*, séu carĭ adĭ sunt *preoţĭ* şi au funcţionat *ca învăţătorĭ*, carĭ ér numai de bună voiă vor participa, precum şi aceia dintre *cei răposaţĭ*, ai căror urmaşĭ se vor învoi a trimite portretele şi datele lor biografice în sensul de mai jos, solvind în acelaşĭ timp cel puţin câte un esemplar, pe care îl vor şi primi îndată după apariţiune.

Pentru ca învăţătorii, precum şi aceia, pe care îi privesce, să scie, ce fel de date au a da din viéţa lor şi din trecutul şcólei, unde au funcţiont séu funcţionéză de present, las să urmeze aci întrebările, căror vor avé a se acomoda.

1) Numele complect, anul, luna şi ţiua nascerii, precum şi confesiunea;

2) Ocupaţiunea şi starea părinţilor;

3) In ce condiţiunĭ ţi-ai făcut studiile? (Unde, când, cu ce succes şi câte categorii de şcóle ai absolvat?)

4) Când, unde, şi cu ce succes ai făcut esamenul de cualificaţiune şi de limba maghiară?

5) Când, unde, la ce fel de şcólă şi cu ce salar ai întrat ca învăţător?

6) Câtĭ anĭ ai servit cu esamen de cualificaţiune şi câţĭ fără esamen?

7) Ai fost denumit séu ales prin concurs?

8) Câţĭ anĭ ai servit provisor la acea şcólă şi când ai fost definitivat?

9) Décă ai trecut cum-va la altă şcólă, în ce condiţiunĭ ai fost ales?

10) Cu ce salar ai servit şi de ce emolumente te-ai bucurat în fiă-care an, de când functionezĭ ca învăţător şi până adĭ?

11) De unde şi cum îţĭ primiai salarul şi emolumentele?

12) De present eştĭ în funcţiune séu pensionat? Orĭ ai repăşit din cariera învăţătorescă şi acum ce ocupaţiune ai şi cum eştĭ plasat şi retribuit? Décă eştĭ pensionat, de când eştĭ, cu cât şi de unde? Când erai în activitate, ce taxă anuală plăteai pentru pensiune?

---

fi putut vătăma întru nimic, el îşĭ spălă hainele cu nepăsare şi apoi le întinse pe iérbă ca să se usuce. Noi iarăşĭ strigarăm să se întórcă repede. Dér el ştiţĭ ce făcŭ? Se aruncă în apă şi începŭ să înóte. Glónţele şuerau şi cădeau în drépta şi în stânga; dér el se puse pe spate şi înotă înainte, se scăldă bine şi eşi în sfîrşit la mal, se îmbrăcă frumos, fără grăbire, liniştit şi plecă fără să se arate câtuşĭ de puţin fudul de fapt'ai îndrăsnéţă.

Vidinul arse patru ţile şi patru nopţĭ. Locuitorii erau prăpăditĭ din tóte punctele de vedere; un negutător bătrân îşĭ luă inima în dinţĭ şi se duse la Izzed-Paşa ca din partea populaţiunei. Cunoscea pe paşa fórte bine de când era mic copil, fusese prieten cu tată-său şi se iubiseră mult unul pe altul. Dér când spuse, că vine în numele populaţiunei desnădăjduite şi că cerea predarea cetăţei, ochii lui Izzed străluciră mai primejdios decât focul.

— Asemenea cerere e o ocară pentru mine şi şi pentru totĭ, şi-mĭ pare rău, că tocmai dumneata, care eştĭ prietenul meu, ai luat asupră-ţĭ asemenea sarcină, căcĭ, pentru ca să arăt cum voiu primi de aci înainte asemenea cerinţe, am să pui să te împusce.

Bătrânul, cu o linisce şi supunere turcéscă, fără să ţică un cuvânt de jeluire, stătŭ lângă un zid, unde îl puseră şi aşteptă ca soldaţii aşeţaţĭ la rând în faţa sa să tragă în el. Când fŭ să comande Izzed: „foc“, tótă lumea căţŭ la piciórele sale şi-l rugă cu umilinţă să l cruţe şi făgăduiră să îndure orĭ-ce, numai pe bătrân să nu-l omóre. Şi numai aşa îl iertă Izzed. Dér nu mai fură multă vreme puşĭ la încercare, căcĭ la două-ţecĭ şi doi Ianuarie sosi vestea de armiştiţiu şi astfel tótă garnisóna trebui să se retragă. Izzed se rugă să-i lase numai calul, asupra căruia multe privirĭ rîvnitóre căţuseră, cacĭ era un armăsar arab de o rară frumseţe. Rugăciunea mult vitézului vrăjmaş fŭ îndeplinită şi legăturile se făcură érăşĭ prietenóse ca mai înainte. Soldaţii noştri ajutară voioşĭ şi cu prietenie pe Turcĭ să stingă focul.

Eu întraiu într'o cafenea turcéscă, căcĭ nu mai văţusem până atuncĭ. Omenii îşĭ scóseră ghetele, şedeau pe jos pe rogojinĭ de jur împregiur şi fumau şi béu cafea négră. Făcui şi eu ca ei, bătui din palme, lăsai să-mĭ scótă cismele cele marĭ de călărie şi cerui să-mĭ aducă cafea şi narghilea. Fui curând împresurat de mai mult de cincĭ-ţecĭ de Turcĭ, dintre carĭ mulţĭ vorbeau bine de tot românesce; multă lume vorbesce românesce dincolo de Dunăre, până în Balcanĭ, şi pe alocurea până la Marea Mediterană. Eu spusei, că mi-ar plăcea mult să văd cum sunt casele lor pe dinăuntru. Dér acésta nu se putea. Nu puteam vedea nicĭ o femeiă, casele erau închise ca nisce micĭ întărirĭ, şi peste tot la ferestrele caturilor de sus erau zăbrele, dér după zăbrele se vedeau scânteind şi strălucind numai ochĭ frumoşĭ.

Jocurile olimpice.

Bubuitul tunurilor şi musica militară au deşteptat Atena din somn. Ţiua de 25 Martie e şi aniverserea începutului luptei pentru liberarea Greciei.

La órele 10 diminéţa Regele şi familia regală, însoţiţĭ de întréga Curte, merseră, ca în toţĭ anii, la catedrală spre a asista la serviciul divin. De rândul acesta serbarea avŭ însă un caracter special: trebuia să se inaugureze *jocurile olimpice.*

Tótă mândria gloriei elene se deşteptă în fiă-care inimă grecéscă. Frumseţea divină a lumii elene, mărirea strămunilor, năcazul sórtei schimbăcióse, întunerecul intelectual, ruşinea robiei, reînvierea cu speranţe nouă, cu nisuinţe nouă şi scopurĭ mai înalte, tóte acestea treceau înaintea ochilor umeţĭ; şi se vedea pe obraţul străinilor, că nu numai Grecii simţiau aşa.

Sosi, în fine, ceasul aşteptat. Deschidere-a jocurilor olimpice se făcŭ la órele 3 după amiaţĭ în nou construitul *Stadion* panateneic. Din vremurile clasice, Atena nu a mai serbat o solemnitate mai strălucită şi mai măreţă, din ţilele cele marĭ ale Olimpiei, poporul nu a mai luat o parte aşa de viuă la vr"un eveniment. De la amiéţĭ mulţimea începŭ să se rostogoléscă pe bulevardele cele largĭ spre malurile fluviului Ilissos. Tótă populaţia Atenei şi a Pîreului, toţĭ străinii din provincia, de pe insule şi ţărĭ străine — numai aceştia socotiţĭ la 20.000 — erau în picióre. Spectacolul era fórte interesant: oficerĭ decoraţĭ în uniforma de gală cu penage roşii

BCU Cluj / Central University Library Cluj

13) Ai servit și ca cântăreț la biserică? Décă da, cu ce erai beneficiat și dela cine? Când se întêmpla d. e. vre-o înmormêntare pe timpul prelegerilor în scóla, mergeai la înmormêntare? Décă da, cine îngrija de copii în scóla pe timpul acela?

14) Purtai și economiă de câmp séu alte ocupațiunĭ laterale și cu ce succes?

15) Ai locuință propriă și alte proprietățĭ, séu stai cu chiriă, orĭ în încăperile scólei? Décă stai cu chiriă, câtă chiriă plătescĭ pe an? Cât capețĭ ca banĭ pentru cvartir?

16) Pe ce vreme începeai cursurile? Cum erau cercetate? Pe ce vreme mai puțin? Când mai mult? Când le încheiai? Cine și cam de câte-orĭ inspecta scóla într'un an? Cine presida de regulă la esamene? Aveai mult public asistent la esamene și de ce fel? Cam cât timp dura esamenul? Esaminai din tóte obiectele de învățământ séu numai din unele și din carĭ anume? Erau toțĭ elevii esaminațĭ séu numai unii? Țineai esamenul în scóla séu în biserică? Ce pregătirĭ scripturistice făceai cu elevii pentru esamen?

17) Aproximative séu esact: câțĭ elevĭ séu eleve ai instruat în fiă-care an, de când funcționezĭ ca învățător?

18) Câte divisiunĭ (despărțěminte) ai instruat în fiă-care an? Décă aveai mai multe divisiunĭ, cât timp te ocupai cu o divisiune și cât cu alta? Preste tot câte óre țineai prelegerĭ înainte de prând și câte după prând? In care di nu țineai prelegerĭ peste săptămână? Ce signal se da séu după ce se orientau elevii pentru întrarea și eșirea din scóla?

19) Instruezĭ pe copii și din cântările bisericescĭ și cu ce succes? (corurĭ...)

20) Țineai și scóla de repetițiune? Décă da, cam de câțĭ elevĭ séu eleve era cercetată pe an? Ce remunerațiune primiai anual pentru acésta?

21) Propuneai și gimnastica și aveai aparate gimnastice?

22) *Ce sciĭ din trecutul cel mai depărtat și până adĭ al scólei, unde funcționezĭ séu ai funcționat?* Localul de scóla e propriu séu în vre-o casă privată? Cum era în trecut și cum e acum? De cine și cum s'a înființat cel actual? Din ce material e făcut? Câte încăperĭ are și cât sunt de marĭ salele de învățământ?

23) Carĭ persóne din comună au stăruit mai mult pentru ridicarea și îngrijirea scólei?

24) Are scóla fondul ei propriu, séu e susținută de biserică séu de popor prin repartiție orĭ alt-cum?

25) Ce mobiliar și rechisite a avut și are scóla: băncĭ, table, masă, catedră, dulap (scrin), charte geografice, mașină de calculat, icóne din învățământul intuitiv, din istoria biblică, din istoria naturală, glob, aparate fisicale ș. a.?

26) Are scóla grădină de pomĭ? Cine o cultivéză? Cu ce succes? Cine ia folosul? Nu se plătesce cum-va o remunerațiune separată pentru instruirea copiilor în grădinărit?

27) Are scóla bibliotecă? Décă da, din câte opurĭ constă?

28) Ce s'a făcut mai deosebit prin stăruința D-Tale pentru înaintarea scólei și pentru binele comun al poporenilor, unde ai funcționat séu funcționezĭ?

29) Intru cât ai fost sprijinit de preotul local și întru cât nu, pentru realisarea intențiunilor D-Tale, cu privire la înaintarea scólei și în ce raporturĭ ai stat cu dênsul și cu poporenii din comună?

30) Alte date d. e. lucrărĭ didactice publicate, disertațiunĭ și lecțiunĭ practice prin reuniunĭ, lucrărĭ literare, colecțiunĭ din literatura poporală, colaborator séu corespondent la diare, membru în diferite corporațiunĭ, esperiențe proprii de interes comun de pe terenul învățământului și al vieții sociale, etc.

Óre m'ațĭ înțeles? Décă m'ațĭ înțeles, faceți; semnul e dat; la probă suntețĭ pușĭ; eu sunt cu Voi și între Voi!

(Va urma.)

Brașov, în săptămâna luminată 1896.

I. DARIU.

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Drașov, Aprilie 1896.

In diua de Dumineca Tomei séra am avut parte de-o frumósă petrecere cu producțiune școlară, care va rămâné multă vreme neuitată în inimile nóstre. Petrecerea a reușit peste așteptare. Mulțămită bravului învățător Voina *Gusan*, care n'a cruțat nicĭ o ostenélă pentru a ne face plăcută séra de Dumineca Tomei, atât nóuě sătenilor, cât și óspeților. Iți era mai mare dragul să asculți pe mititeii școlarĭ cântând în dóuě vocĭ: „Trei colorul“, „Eu mă duc“ și „Sus opincă“. Și vrênd nevrênd trebuia să laudĭ diligința învățătorului, care a învățat școlarii să cânte. Dialogurile: „Tata și fiul“, „Mărióra și Elisabeta“ încă au fost bune și bine alese. Declamațiile: „Murgu și fata lui“, poesiă de Vas. R. Buticescu și „Plugul blăstămat“ poesiă de Alexandri încă au fost tare frumóse și bine predate secerând declamanții furtunóse aplause.

La petrecere au luat parte o mulțime de străinĭ, pe carĭ abea i-a cuprins sala cea spațiósă a scólei confesionale din loc, în a cărei favor s'a făcut frumósa petrecere; mulțĭ ómenĭ din sat au trebuit să se ducă pe acasă, ca óspeților să le facă loc, spunêndu-le d-l învățător, că în Dumineca viitóre tocmai așa va face încă o petrecere cu producțiune numai pentru ómenii din sat, ceea ce a și făcut, ér ómenii au fost fórte mulțămiți.

Venitul curat, după cum am înțeles, e tare frumos.

La petrecere au luat parte mulțime de învățătorĭ din apropiere. Stim. familiă a d-lui Aron Presa pretor în pens., Ión Oprean preot em., ambi din Cunța. Mai departe on. familiă Ioan Miclea preot în Boz și on. familiă Suciu din Spring. Cu toții după producțiune și-au petrecut până în dorĭ, depărtându-se fórte încântațĭ, ceea ce numai spre bucuriă póte servi d-lui învățător Voina Gusan, a cărui diligință pentru înaintarea scólei în avere și a poporului în învățătură sunt recunoscute.

Drașovenii pot fi fórte mulțămiți cu un astfel de învățător, de carĭ Dómne bine ar fi, să avem cât se póte de mulțĭ!

Ioan Drașoveanul.

Convocare.

Reuniunea filială a învățătorilor gr. c. din districtul Ardusat-Someș îșĭ va ține adunarea filială de primăvéră în 7 Maiu st. n. la 8 óre diminéța în Comuna Pomi (Remetemező), la care d-nii membrii ord. și fondatorĭ prin acésta se învita cu tot respectul.

Membrii ordinarĭ ai reuniunei filiale au să notifice presidiul cu 8 dile înainte scusele pentru eventuala lor absentare, căcĭ la din contră vor fi pedepsiți cu 2 fl., carĭ vor întra în cassa reuniunei fil. (§ 16 lit. b. din ord. ministerială an. 1881).

Programa: 1) Celebrarea unui parastas pentru sufletul răposaților membri ordinarĭ și fondatorĭ. 2) Deschiderea ședinței. 3) Autenticarea protocolului adunării precedente, raportul cassarului și încassarea tacselor de 20 cr. 4) Alegerea funcționarilor pe 3 anĭ. 5) Propunere practică despre „pregătire la scriptologiă“, propusă de învățătorul local cu elevii sei; prelucrată tot-odată și în scris. 6) „Modul deprinderii elevilor la cetitul în taină“ s'a dat pentru prelucrare d-lui Teodor Irimiaș, învăț. în Tamaia (Tománya). 7) Cetirea disertațiunilor. 8) Propunerĭ diverse.

Vișmort (Veresmart), la 16 Aprilie 1896.

Ioan Bretan, prețedinte. **Augustinu Maior**, v.-notar.

Teodor Irimiașiu, cassar.

ECONOMIA.

Bólele viilor.

I Filoxera. Acéstă insectă a trăit cu veacurĭ întregĭ mai înainte de acésta în America, dér nimenĭ nu a băgat'o în sémă până la anul 1854. Atuncĭ un învățat cu numele Asa Fich, care vădênd pe multe locurĭ, că viile încep a se îngălbini și a se usca tot pâlcurĭ, a căutat la rădăcinile vițelor și a aflat o góngă galbină, pe care el a numit'o: *Penphigus vitifolae.*

Pe urma cercetărilor lui Asa Fich, s'a luat apoi profesorul Planchon, care cercetându-o mai cu de-amăruntul, pe la anul 1869, când s'a descoperit și în Francia, i-a dat numele ei adevărat de „Filoxeră“, care e dn cuvênt grecesc și însemnéză „uscătóre de frunde“.

Filoxera a fost adusă în Europa din America cu vițe de viie; mai întâiŭ în Anglia, de unde a trecut apoi pe la anul 1863 în Francia, dér nu a fost băgată în sémă până la anul 1869, când a descoperit'o profesorul Planchon, după cum am dis și mai sus.

In Francia, unde au fost o mulțime de vii, așa s'a lățit de tare, încât la anul 1875 au fost molipsite și pustiite de filoxeră peste un milion hectare de vii. De aci a trecut ea în Spania pe la anul 1878 și s'a lățit în scurtă vreme, încât până la anul 1883 a pustiit peste o sută de mii hectarĭ de vii. De aci și-a luat calea spre Portugalia, unde încă a făcut pustiirĭ însemnate.

In Germania s'a constatat filoxera mai întâiŭ la anul 1874, dér până la anul 1881 nu a făcut daune așa însemnate. Dela anul numit, s'a început tractarea viilor molipsite cu leșiă de pucióasă și carbon, dér totuși nu s'au putut tămădui viile bolnave și nu s'a putut impedeca nicĭ lățirea ei mai departe.

In Italia și Sicilia s'a descoperit filoxera de pe la anul 1880 și așa s'a lățit de repede și aci, încât pe la anul 1886 viile a 114 sate erau molipsite de ea.

In Austria filoxera s'a ivit mai întâiŭ la anul 1872, dér s'a lățit mai încet, decât în alte țĕrĭ, parte pentru-că clima e mai rece, parte pentru-că sunt vii mai puține. Astfel pe la anul 1887 nu se aflau decât 2097 hectare molipsite de filoxeră.

In Ungaria s'a constatat filoxera mai întâiŭ la anul 1884, és pe la anul 1887 se aflau deja viile din 228 comune molipsite de ea; după un an numĕrul viilor molipsite de filoxeră s'a mai îndoit, căcĭ se aflau 452 comune, în carĭ se constatase filoxera. Din Ungaria a trecut la noi în Transilvania, pe la anul 1890, unde încă a început a face, în timpul din urmă, marĭ pustiirĭ.

In Siberia s'a descoperit filoxera pe la anul 1882 și așa s'a lățit de curênd și acolo, încât în 1885 viile din 40 sate, pe o întindere de aprópe 200 hectare, erau pustiite de tot. De aci a trecut în Bulgaria, ér pe la anul 1885 se constatase și în Turcia, de unde a trecut în Asia-mică, Persia și China.

In România filoxera a fost importată cu vițe francese pe la anul 1884, în câteva vii din județul Prahova, de unde s'a lățit curênd și prin alte podgorii, așa că astădĭ și acolo se află mai multe județe molipsite de filoxeră.

In Rusia s'a descoperit filoxera mai întâiŭ în Crimea pe la anul 1880, în care an se aflau peste 20 hectare molipsite. De aci a trecut în Basarabia și Caucas, unde încă a făcut marĭ pustiirĭ.

In modul acesta s'a lățit filoxera din-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

și albe și săbii strălucitóre, Grecóice durdulii cu fesul și ciucurii de aur pe cap, ciobance albaneze în rochii de lână albă și basmale galbene, profesorĭ germanĭ cu soțiile și fiicele, Americane gălăgióse și Englezóice în cârdurĭ, Francesĭ cu butoniere roșii, Italienĭ cu gesturĭ teatrale, printre toțĭ atleții din Boston în costumele lor de sport; din tóte părțile sunetele musicelor pretutindenĭ jobenurĭ strălucitóre, la fiă ce pas un aparat fotografic dus de stăpânul său, binoclurĭ în cutii de piele galbenă, fâșiitul rochiilor de mătase — totul se îndrepta, în cea mai mare desordine, spre Stadion.

Cerul se înorase și, spre spaima tuturor, începu să plouă. Totuși mulțimea creștea mereu. Trăsurile se înghesuiau, tramwayurĭ și omnibusurĭ se succedau în rêndurĭ lungĭ, tóte decorate cu steguleațe alb roșii. Óre întregĭ cârdurile așteptau pe podul de pe Ilisses, în fața întrării în Stadion. Dér pe piața deschisă, în fața columnelor Olimpicionului, *Acropolis* cu *Parthenonul* priveau în spre albul Stadion, procurând mai mult entusiasm și admirațiă de cât altă dată.

La órele 2 și jum. se îngăduì întrarea. Privelișteа ce se oferi aci era de o măreță covârșitóre. Cuvintele nu pot traduce aceste simțeminte, se póte dice numai: e albul, superbul Stadion, reînviatul Stadion panatheneic în tótă strălucirea sa — un imens cazan de piétră, lărgindu-se în partea superióră, zidit în amfiteatrul natural al bătrânului Ardettos. La drépta întrării se afla statua de marmură a lui Averoff arătându-și opera cu gesturĭ învitătóre: cum Herodes Atticus, Greco-Romanul, a reclădit ruinatul Stadion al lui Lycurg, așa Averoff, Românul din Alexandria, a reclădit același Stadion, dăruind un milion de drachme.

Cele trei întrărĭ sunt decorate cu florĭ, armoarii și cu statuele albe a Athenei și a lui Apollon. Catarte înalte, de pe ale căror vêrfurĭ fâlfăe stindardele tuturor țĕrilor, pórtă scuturĭ antice cu reliefurĭ de bronz.

Sórele reapare. Neîncetat pătrund valurĭ de ómenĭ. Mulțimea își ocupă locurile pe trepte și staluri, aceleași trepte și staluri, aceleași trepte și staluri pe carĭ au ședut anticii Elenĭ, cu aceleași mișcărĭ și posițiunĭ, cu aceleași idei și simțeminte, pe când același sóre, care a dat lumină Panatenenzilor și jocurilor din vremea greco-romană, strălucesce peste grandióса priveliște: priveliștea unei nouě omenirĭ, care s'a adunat pentru a serba reînvierea unei lumĭ uitate, a propriei sale strălucirĭ și măreții. Zeița Athena s'a coborât adĭ în orașul ei.

Mișcarea interióră a acestei mulțimĭ nu póte fi descrisă — și erau mai mult de 80,000 de ómenĭ: numai în Stadion încap 70,000 de spectatorĭ și era aprópe plin; numai marginele estreme din spre întrărĭ au rămas neocupate. In schimb se grămădiseră pe vêrfurile colinelor din prejur mase compacte, negre, de ómenĭ — toțĭ acei, carĭ n'au putut plăti prețul întrării de douě drachme. Și mișcarea se mări și își ajunse punctul culminant când nisce fanfare anunțară sosirea Regelui.

Mai multe musicĭ se aședară pe *conistra*, locul alergărilor, și salutară succesiv întrarea regelui cu marșul regal și imnul național; încet și solemn păsiră toțĭ într'un rênd, străbătênd tótă lungimea conistriei, Regele *George* în uniformă de general, *Regina* și principesa *Maria* în haine și pălării albe, prințul moștenitor *Constantin* ca general de infanteriă și principesa moștenitóre *Sofia*, marele duce *George al Rusiei*, logodnicul principesei Maria, prințul *George* ca comandant al marinei, prinții *Nicolae*, *Andrei*, *Cristof* și micul fiu al prințului moștenitor, urmat de toțĭ miniștrii, de prețedintele Camerei și întréga comisiune a jocurilor olimpice.

Poporul primi pe regele său cu aclamațiunĭ furtunóse, carĭ se reînoiau mereu cu cât înainta șirul lung al escortei regale. Regele și Regina luară loc pe scaunele de marmoră acoperite cu catifea roșiă; suita pe locurile reservate. Prințul moștenitor, ca prețedinte al comisiunei pentru jocurile olimpice, rămase jos în conistra și, încunjurat de membri comisiunii și de arbitri, ținu Regelui o cuvêntare, în care scóse la ivélă importanța operei începute și esprimă speranța, că reînvierea jocurilor olimpice, ridicând simțămêntul național și puterea corporală la generațiile noi, va avea o influență binefăcătóre asupra viitorului Elenismului. Apoi Regele anunță deschiderea jocurilor și strigă: *„Trăéscă națiunea grécă!“*

După ce se potoliră aclamațiunile

tr'o țéră într'alta în Europa întrégă, de unde a trecut, după cum am vĕḑut în Asia, apoi și în Africa. Putem spune decĭ hotărît, că acușia nu se va mai afla colț de pămênt cultivat cu vii, în care sĕ nu se fi încuibat acéstă góngă blĕstĕmată.

(Va urma.)

POVEȚE.

Cea mai bună negrélă se pregătesce astfel: Intr'un vas cu apă fierbinte se pun 20 părțĭ de potașă, 10 părțĭ bucățĭ de piele tăiate fórte mĕrunt și 5 părțĭ de piétră puciósă, tóte aceste se fierb într'un vas de fier, până ce evaporéză tótă apa. După-ce evaporéză apa, se lasă sĕ se rĕcéscă, apoi se pune apă și se mestecă până ce materia se topesce, în urmă se străcóră printr'o cârpă într'o sticlă, unde se păstréză. Scrisórea cu o astfel de negrélă nu se póte șterge cu nicĭ un mijloc chemic, nicĭ nu se póte rade cu gumă, orĭ cu altceva.

*

Sticlele, carĭ au înlăîntru un strat murdar se pot mai bine curăți, décă în sticlă se pun mai multe bucățĭ mĕrunte de cartofi crudĭ mestecațĭ cu spirt și aceste sĕ țin în sticlă mai multe óre. Séu se pune în sticlă o soluțiă de sodă și acésta se ține în sticlă mai mult timp.

*

Un mijloc de spălat mânile. Mânile crepate și mânjite se pot spĕla fórte bine și capĕtă o colóre frumósă și móle, décă se spală cu apă, în care s'a pus puțin boracs. Décă petele de pe mânĭ nu se duc cu boracs, atuncĭ sĕ se frece cu suc de lămâie.

Gâciturĭ.

Intr'o scorbură uscată
Șede o cățea turbată?
(Ispicescu) (Sabia)

*

Care sănĕtate póte mai curênd pricinui bólă?
(G. S.) (Sănĕtatea cea bună)

*

Dóuĕ lemne
Hodolemne
Și mai multe mĕrunțele:
Ce-i aceea, băețele?
(Mărian.) (Scara)

*

M'am dus aséră la voi
Voi mi l'ațĭ pusŭ dinapoi?
(S. Fl. Marian) (Scaunul)

*

Găinușa cea pestriță,
Duce vestea la Gheorghiță?
(Arsenia) (Scrisórea)

Sunt dóuĕ surorĭ în lume
Ne asemenea la nume,
Una albă luminată
Ș'alta négră —'ntunecată,
Se gonesc prin lumea lungă
Și nu pot sĕ se ajungă?
(Gorjan) (Ziua și nóptea)

*

De-ce cântă cocoșul cu ochii închișĭ?
(Căcĭ scie de rost)

Moș Toma Bădiceanu.

(Vestitul caraghios al Mocanilor din Săcele).

Bădiceanu în carantina din vama Șanțului.

Se întêmplase, că în România se ivise colera. Toțĭ cei ce se înapoiau acasă din România erau oprițĭ în carantină pe mai multe ḑile. La vama Șanțului erau reținuțĭ în carantină mai mulțĭ Mocanĭ, între aceștia și moș Toma Bădiceanu. Unul din tovarășii de drum, neavênd de lucru, se apucă și-i trimite Stanchii, soției lui Bădiceanu, o epistolă, ca sĕ-i trimită douĕ cară cu óle, căcĭ se caută tare în România. Stanca, primind epistola și credênd, că e trimisă chiar de bărbatul ei, se duce în Brașov și aduce cele douĕ cară cu óle până la vama Șanțului. (Depărtare de-o oră din sat). Badiceanu când vede pe Stanca venind cu ólele, înțelege îndată că e fapta soților lui. Mocanii ceilalțĭ îșĭ rîdeau în pumnĭ și erau curioșĭ sĕ vadă, ce va face acum Bădiceanu cu ólele. Bădiceanu îi strigă Stanchii sĕ descarce ólele la pórta vămii și sĕ se întórcă acasă.

„Stațĭ voi“, îșĭ ḑise Bădiceanu, „sĕ vĕ arăt eu acuma; că cel ce rîde mai pe urmă rîde mai cu haz. Și după ce-șĭ numĕră ólele câte 's de tóte, ia câte-va și se așédă cu ele pe un loc mai larg. Aicĭ împlântă mai întâiŭ un băț în pămênt, și-i pune pe cap o ólă, apoi îșĭ adună o pólă de pietri. La o depărtare de 10—15 metri, le pune jos. Se apucă apoi de țîntit la ólă, pe care după câte-va asvêrliturĭ o lovesce, apoi pune alta la loc și cu bolovanul după ea până a spart vre-o 3—4 óle. La priveliștea acésta i-a adunat pe toțĭ tovarășii împrejurul lui, precum și pe toțĭ funcționarii din vamă.

— Ce facĭ, moș Tomo, cu ólele? îl întrebau unii.

— Mi-a adus Stanca de lucru, căcĭ scia, că pe aicĭ și așa n'am nicĭ o meseriă.

Gustul de a lovi câte-o ólă se deșteptă în fiă-care. Asta a voit'o și moș Bădiceanu.

— Stațĭ le ḑice atuncĭ Bădiceanu, că vĕ dau la fiă-care câte-o ólă s'o spargețĭ, dér cu condițiune, s'o spargețĭ dintr'o singură asvêrlitură. *Cel ce asvêrle și nu o nimeresce plătesce la tótă asvêrlitura câte-o dutcă!* (4 cr.)

Invoiala se făcŭ și până séra n'a mai rĕmas din óle, decât numai hârburile. Bădiceanu rîdea acuma mai bine decât toțĭ, căcĭ în loc sĕ-l păcăléscă ceilalțĭ pe el, tot ei au fost cei păcălițĭ, deórece Bădiceanu îșĭ scosese întreit și împătrit prețul ólelor.

Bădiceanu slobóde o buhă între Țiganĭ.

Intr'o iérnă venia Bădiceanu din pădure. Pe drum întêlnesce doi băețĭ, carĭ aduceau o buhă urechiată. El o cumpĕră cu 2 crucerĭ și o aduse acasă. *Am sĕ fac eu și cu buha acésta o posnă bună cu Țiganii,* — îșĭ ḑicea el. — A doua ḑi era lăsata de sec a postului celui mare. Țiganii se adunau după obiceiul de pe atuncĭ, ca și Românii, în séra de lăsatul de sec pe la rudenii și cunoscuțĭ, de-șĭ petreceau cu toții în mâncărĭ și beuturĭ. Bădiceanu pândesce sĕ vaḑă unde au sĕ se adune în acea séră, mai mulțĭ Faraonĭ. El află, că Țiganii îs în casa lui *Tóder Fusariu,* au sĕ-șĭ țină petrecerea. Când erau barzaonii în petrecerea cea mai bună, étă-l și Bădiceanu cu buha la feréstră. El o slobóde în casă pe un giam spart, ce era lipit cu hârtiă. Buha dă ocol împrejurul luminării și o stinge. Țiganii de frică iute pe sub pat, alții pe sub masă, strigând ca din gura șerpilor: „Dracu mĕi!“

Unul din Țiganĭ scapă pe ușă și fuga tot într'un suflet până la preotul, care nu locuia departe.

— Hai iute, taică părinte cu cărțile și molitvele cele mai tarĭ, c'a întrat dracu 'n casa lui Tóder Fusariu!

— Ce drac mĕi zăpăcitule?

— Dracu, taică, dracu! încă cel urechiat.

Preotul, temêndu-se, că e vr'o faptă de ale lui Bădiceanu, îșĭ ia bastonul în mână și-l urméză pe Țigan până 'n casa lui Fusariu. Aicĭ întunerec de tot și o tăcere adêncă. După ce aprinde luminarea, Țiganii încep a eși tot unul câte unul de sub pat și de sub masă unde se ascunseseră. Buha sta pe vatră la foc.

— Uite dracu, părinte uite-l cum stă rînjind la foc!

— Nu e dracul, dragii mei, ci e fapta lui Bădiceanu. Nu vedețĭ voi, că e buhă?

Țiganii se iniméză și încep a se lăuda: „Ah! că nu e Bădiceanu între noi acuma, că l'am rupe tot în bucățele! — dér cu ochii tot spre buhă, sĕ nu sară cum-va la ei.

(Va urma)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MULTE ȘI DE TOATE.

Un rĕmășag glumeț.

— „Sĕ ne rĕmășim d-le“, — ḑise cineva către un prietin al sĕu, carĭ se aflau amêndoi la o masă într'un restaurant, „că eu îțĭ arĕt ceva, ce d-ta n'ai vĕḑut de când ești, n'a vĕḑut nimenĭ în lume și nicĭ nu va mai vedé“.

Rĕmășagul se făcŭ. Cel cu rĕmășagul luă atuncĭ o nucă dintr'o fărfuriă și o desfăcŭ, scóse sîmburii și ḑise: „Veḑĭ, d-le, eu cred, că aceștĭ sîmburĭ nu i-a vĕḑut nimenea“; apoi băgă sîmburii în gură, îi mâncă și ḑise: „și cred, că nicĭ nu-i vor mai vedé nimenea“.

NECROLOG. **Aurel de Popescu**, fost magistru silvanal în Caransebeș, a rĕposat în 22 c., în Viena, în urma unui morb greu și îndelungat, lăsând după sine, afară de părințĭ, frațĭ, surorĭ, bunică, socri și alte numeróse rudenii, pe scumpa sa soție Elena de Popescu, pe micuții sĕi pruncĭ Constantin și Emilia și numeroșĭ amicĭ ai sĕi în vecĭ neconsolațĭ. Rĕmășițele pămêntescĭ ale mult regretatului defunct s'au depus după ritul gr. or. spre vecĭnică odihnă erĭ, Vinerĭ în 12 (24) Aprilie c. în cimiteriul central din Viena. Fiă-i țĕrêna ușóră! Caransebeș, 10 (22) Aprilie 1896.

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 20 Aprilie de 10567 capete, la 21 Aprilie au intrat —.— capete și au eșit 212, rĕmânênd la 22 Aprilie un numĕr de 10,355 capete.

Călendarul săptĕmânei.

APRIL. are 30 ḑile. PRIER.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	14 S. p. Martin R.	26 Cletus pp.
Lunĭ	15 S. Aristarch P.	27 Peregrin
Marțĭ	16 † Sf. Agap. și L.	28 Vitalis m.
Mer.	17 C. Sim. p. Ac. m.	29 Robert
Joi	18 † Cuv. p. Ioan	30 Catarina
Vin.	19 † C. I. Peștera	1 Mai. Filip
Sâm.	20 C. p. T. Tridin.	2 Atanasi

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 22 Aprilie n. 1896.

Séminţe	Qualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	80	6.90	7.—
Grâu dela Tisa	80	6.95	7.05
Grâu de Pesta	80	6.90	7.—
Grâu de Alba-regala	80	6.90	7.—
Grâu de Bácska	80	7.—	7.10
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Séminţe vechi orĭ nouĕ	soiul	Qualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	6.35	6 40
Orz	nutreț	60—62	4.50	4 70
Orz	de vinars	62.64	5.10	5 70
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6.15	6.50
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

Prețul pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	29.—	38.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănățénă	—.—	—.—
„	roșiă	27.—	30.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	54.—	54.50
„	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svântată	45.—	46.—
„	afumată	51.—	52 —
Sĕu		—.	—.—
Prune	din Bosnia în buțĭ	11.75	12 25
	din Serbia în sacĭ	10.50	10.75
Lictar „	slavon nou	14.—	14 50
	bănățenesc	12.—	13.—
Nucĭ „	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
	sêrbescĭ		
Miere „	brută	—.—	—.—
	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară „	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

carĭ păreau, că nu vor mai sfîrși, compositorul grec *Șamara* adună tóte bandele de musică în mijlocul arenei: peste 300 de instrumente și 100 de coriștĭ; aceștia esecutară imnul festiv olimpic, compus pentru ocasiune, imn, care trădéză o mărețiă și o melodiă adevĕrat archaică. Te gândeștĭ fără voiă la Sophocle și la Paeanii luptătorilor de la Marathon. Fiorĭ de entusiasm și mișcare trec prin mulțime. Mulțĭ plâng. Imnul se repetă, e primit cu entusiasm, și compositorul se retrage aclamat cu clasicele laude: *Euge! Euge!*

Rĕsună fanfare: încep jocurile. Apar alergătorii, șépte la numĕr, pentru întâia cursă de 100 metri. Aceștia sunt primii jucătorĭ olimpicĭ de când a perit Olimpia. Poporul pare a înțelege importanța acestui fapt și erupe în aclamațiunĭ.

In cursa acésta învinge Americanul *Lane*, al dọilea Ungurul *Szokoly*. In a doua cursă, alergare tot de 100 metri, învinge ér un American, al doilea un Grec, al treilea un German. Urméză săritura triplă: întâiul e érășĭ un American, care a sărit 13 metri 71 c. m. pe când Francesul a sărit 12 m. 70 c. m. ér Grecul 12 m. 60 m. Vine alergarea de 800 metri, de douĕ orĭ în jurul arenei: în prima seriă câștigă din nou un American, urmat de aprópe de ungurul *Dani*. In seria a doua învinge primul un Frances, al doilea un Grec.

Étă acum aruncătorii de discurĭ; din nou premiul întâi îl câștigă un American. Apoi alergarea de patru sute metri: ér înving Americanii.

Lumea nouă a cucerit victoria olimpică în luptă cu lumea vechiă.

(Va urma.)

Poesii poporale.

Sus la umbra nucilor
La codrul voinicilor
Este-un pat galbin de brad
Da ḑo 'n pat cine-i culcat?
Da badița-i mort de beat.
De grijit cine-l grigea?
Da mândruța jelnica;
Cu fodorii umbră-i face
Cu naframa obrazu-i șterge
Și din graiŭ așa grăiesce:
Orĭ morĭ, bade, orĭ te scólă
Orĭ mai dă-mĭ și mie bólă!
El din graiŭ așa grăia:
Mândră, mândruleana mea
Atuncĭ, mândră, m'oiŭ scula
Când tu mie mi-i aduce
Apă rece din Dunăre,
Sloi de ghiață din țĕrmure,
Mure negre din pădure.
Ea din graiŭ așa grăia:
Badiț, bădișorul meu,
Apa rece s'o 'ncălḑit
Sloi de ghiață s'au topit
Mure negre n'o 'nflorit.
Mândră, mândruleana mea,
Tinerea și făr' de minte,
De nu-țĭ poțĭ aduce aminte:
Apă rece-i gura ta
De mĕ stêmpăram cu ea,
Sloi de ghiață-i inima
De nu te mai pot uita,
Mure negre-s ochii tĕi
De mĕ liboviam cu ei.

*

Frunḑă verde frunḑuliță
Pornii séra pe uliță
Sĕ-mĭ caut o mândruliță.
Mândra șede la portiță:
Bună séră, mândruliță!
— Iaca drumul mĕi bădiță!
— D'așa ḑicĭ tu, mândruliță?
— Așa ḑeu eu, mĕi bădiță
Décă nu eștĭ cu credință:
Că tu séra mĕ iubescĭ
Și ḑiua mĕ povestescĭ,
Că tu séra șeḑĭ cu mine
Ḑiua mĕ rîḑĭ ca un câne.

*

Mândră dragostile nóstre
S'or împrăștiat pe cóste,
Și fusei Vinerĭ la ele
Și-au rĕsărit viorele,
Viorele florĭ adêncĭ
Când le veḑĭ, mândră, sĕ plângĭ.

Bursa de Bucurescĭ

din 22 Aprilie n. 1896.

Valorĭ	Dobânda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 187[illegible]	5%	Apr.-Oct.	100 1/4
Renta amortisabilă . . .	5%	„ „	98.7/8
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	99.3/4
„ „ din 1893	5%	„ „	99.3/4
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96 —
„ „ (Impr. de 32. 1/2 mil.	4%	Ian.-Iulie	86 3/8
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	86.7/8
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	87.–
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	86.7/8
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	86 7/8
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	102 1/2
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	286.–
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	96.3/4
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	97 1/4
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	93 —
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	100 1/2
„ „ „ „	5%	„ „	89 3/4
„ „ „ Iaşĭ . .	5%	„ „	82.1/4
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v.	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1550.
Banca agricolă	500	150 v.	200.–
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	394.–
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	430.–
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	335.–
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	190.–
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	100.–
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 %	1000	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	20	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.06

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4 1/2 %
Casa de Depunerĭ	5 1/2	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	3%
Viena	5%	Elveţia	3 1/2 %

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 24 Aprilie. st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	70
„	Grâu mijlociu . .	5	50
„	Grâu mai slab . .	4	90
„	Grâu mestecat . .	3	40
„	Sĕcară frumósă . .	3	60
„	Sĕcară mijlociă . .	3	40
„	Orz frumos . . .	3	—
„	Orz mijlociu . . .	2	80
„	Ovĕs frumos . . .	2	55
„	Ovĕs mijlociu . .	—	—
„	Cucuruz	3	20
„	Mălaiu	5	—
„	Mazăre	6	20
„	Linte	8	—
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênţă de in . .	7	70
„	Sĕmênţă de cânepă	5	30
„	Cartofĭ	—	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
„	Carnea de poro . .	—	52
„	Carnea de berbece .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit .	32	—

Cursul losurilor private

din 22 Aprilie 1896

	camp.	vinde.
Basilica . . .	7.10	7.30
Credit	204.50	205.50
Clary 40 fl. m. c. . .	58.50	59.50
Navig. pe Dunăre . .	139.—	143.—
Insbruck	28.—	29.—
Krakau	25.50	26.50
Laibach	22.25	23.25
Buda	63.50	64.—
Palffy	60.75	61.25
Crucea roşie austr. .	18.25	18.75
dto ung. . .	10.70	11.10
dto ital. . .	12.—	12.40
Rudolf	26 —	27.—
Salm	69.50	70.50
Salzburg	27.—	28.
St. Genois . . .	71.50	72.50
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4 1/2 % 100 m. c.	147.—	151.—
dto 4% 50 .	70.—	74.—
Waldstein . . .	61.—	63.—
Sêrbescĭ 3% . . .	34 —	34.50
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	121.80	122.80

Cursul pietei Braşov.

Din 25 April 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Argint român.	Cump.	9.45	Vênd.	9.50
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.52	Vênd.	9.55
Galbenĭ	Cump.	5.65	Vênd.	5.70
Ruble rusescĭ	Cump.	126.5	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.30	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Publicaţiune.

Pentru edificarea unui grajdŭ în dóuĕ despărţăminte, cu un şopron, pentru cară, în stupina H. top. 19439—40 situată pe hotarul Braşovului, lângă riul Bârsa, la marginea hotarului comunei Ghimbav, a cărui spese sau preliminat: pentru zidăria cu 304 fl. 59 cr.; pentru lemnăriă cu 1333 fl. 41 cr. sĕ va ţinea licitaţiune minuendă, **în 25 Aprilie 1896 st. vechiŭ la 10 óre** înainte de amédĭ în cancelaria Eforiei şcólelor centrale române ort. rĕsĕr. Edificiul gimnasial, suburbiul Scheiu, Gróverĭ.

Până la ḑiua de licitaţie sĕ pot înainta la Eforia şcolară şi offerte în scris, provĕḑute cu un vadiu de 100 fl. v. a. în care oferentul sĕ observe, că condiţiunile de licitaţie i sunt cunoscute şi că sĕ supune lor.

Planul de edificare, devisul de spese, precum şi condiţiunile licitaţiunei, se pot vedea în cancelaria sus arătată.

Braşov, 10 Aprilie 1896 st. v.

965,2—3

Nr. 5499/96.

PUBLICAŢIUNE.

In urma ordinaţiunei Inaltului ministeriu de Interne din 8 Aprilie a. c. Nr. 23121/III—896 se aduce spre cunoscinţă, **cum că noul abator orăşenesc se va deschide cu I Mai a. c.**

Cu aceeaşĭ ḑi încetéză folosirea vechiului abator, prin urmare tăierea vitelor cornute (taurĭ, boi, vacĭ, bivolĭ, viţei) şi cai are de a se efectui, cu 1 Mai a. c. începênd, necondiţionat în noul abator, pe când tăierea oilor, mieilor, ieḑilor, caprelor şi rîmătorilor numai atuncĭ, când tăierea lor se efectuéză din profesiune séu pentru consumul general.

Tăietórele private încétă decĭ cu amintita ḑi pe întregul teritor orăşenesc şi folosirea lor se interḑice, pe lângă evitarea pedepselor de banĭ şi arest, cu totul.

Tot cu aceeaşĭ ḑi începênd, se permite importarea în oraş a carnei din afară, menită pentru consum, numai în acel cas, când carnea se va esamina mai întâiŭ în noul abator şi când va fi provĕḑută cu prescrisul certificat sanitar de acolo, unde s'a tăiat vita.

Tăierea în noul abator are sĕ se efectueze după statutul statorit spre acest scop de către representanţa comunală orăşenéscă şi aprobat cu unele modificaţiunĭ de către ministeriul reg. de Interne.

După definitiva aprobare al acestui statut de către acelaş ministeriu se va tipări statutul, vânḑêndu-se în abator cu 10 cr. esemplarul.

Competinţele pentru tăiat în abator se pot vedea în tarifa statorită în sensul amintitului statut şi espusă în abator.

Pentru tóte vitele şi carĕle mânate pe şoseaua fabricei în abator are de a se plăti vama de pavagiu prescrisă, solvindu-se vama în abator.

Acele carĕ, carĭ vin din oraşul intern în abator şi carĭ se reîntorc góle séu cu povară în oraş sunt la întrarea lor în abator libere de vamă şi au de a solvi vama la vămurile limitente numai la reîntórcerea lor în oraş.

Cât timp se vor încassa competinţele reg. pentru consumul de carne de către oraş, au de a se plăti aceste competinţe de-odată cu celelalte competinţe în noul abator.

Asupra divergintelor, resultânde din administraţiunea abatorului, asupra contraventiunilor şi disordinelor, are de a decide ca prima instanţă căpitănatul orăşenesc.

Braşov, 16 Aprilie 1896.

963,2—2 **Magistratul orăşenesc**

Numai fl. 6

costă nou inventatul

aparat de fotografiă „EDISON“

Cel **mai sigur, simplu** şi **ieftin** din tóte sistemele până acum inventate.

„Edison“ dă garanţa cea mai mare pentru sigura funcţionare şi resultat fórte bun. Orĭ şi cine póte cu acest aparat fără a avea cunoscinţe prealabile, a scóte fotografii escelente. **Este eschisă orĭ şi ce nesuccedere**

Cu **„Edison“** se pot lua fotografii la moment, este dér fórte potrivit pentru Turiştĭ, Pictorĭ iubitorĭ de natură. **Aparatul care se póte desface,** cu casetă elegantă, plate pentru uscat cerněla de copie, cameră obscură, maşină de copiat şi tóte utensiliile fotografice costă complet împreună, cu esplicărĭ lesne de înţeles, **fl. 6.**

Prospecte franco, afacere specială pentru aparate fotografice.

Alfred Fischer,
WIEN, I. Adlergasse 12.

750,1—6. Espedare cu rambursă.

Nu se mai oferă

în viaţă nicĭ-odată ocasia

ca numai pentru **fl. 3.50** sĕ se cumpere

o colecţie splendidă de

10 bucăţĭ fl. 3.50 — **10** bucăţĭ fl. 3.50

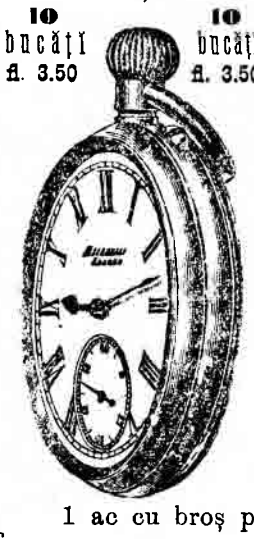

1 ciasornic de busunar Prima Anker-Remontoir umblă precis, şi cu garanţie de 3 anĭ.

1 lanţ imitaţie d'aur pancer.

2 inele imitaţie d'aur cel mai nou fason, şi cu similibriliant imit. şi rubine.

2 nasturĭ de manjete, de aur imit., cu mehanism patentat.

1 ac cu broş pentru dame fórte frumos.

3 nasturĭ pentru Chemisete imit. d'aur.

Tóte aceste 10 obiecte practice costă la olaltă numai fl. 3.50 cr., împreună cu ceasornicul.

Trimiterĭ se efectuéză **cu rambursă.**

Cui nu-i convine primesce banii indĕrĕt.

Alfred Fischer,
660,1—6. Vien I. Adlergasse 12.

Întemeiată la 1887. **„VICTORIA“,** Întemeiată la 1887.

Institut de credit şi economii, societate pe acţii.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducelui Iosif Nr. 2.

Capital de acţii **fl. 300.000.** Fond de reservă **fl. 90.000.**
Depunerĭ **fl. 900.000.** Circulaţia anuală **fl. 12,000.000.**

Primesce depunerĭ spre fructificare, după care solvesce 5% interese fără privire la terminul de abḑicere.

Dare de venit după interese încă o solvesce institutul separat.

După starea cassei, depunerĭ până la fl. 1000 se restituesc îndată la presentarea libelului fără abḑicere.

Depunerĭ se pot face şi prin postă şi se efectuesc momentan după sosirea comandei.

912,5—* **Direcţiunea institutului.**

Prima asociaţiă de economii şi ajutorare din Braşov.
FONDATĂ 1884.

Órele de birou dela 8 până la 12 1/2.

Subscrisa asociaţiune **primesce:**

Depunerĭ dela membrii cu netto **5%** şi **depunerĭ** cu 4 1/2 fără nicĭ un scăḑământ, pentru dare.

Escomptéză Polite comerciale cu 5 1/2 %.

Acordéză împrumuturĭ pe polite şi hipotece cu interese culante.

Acordéză avansurĭ pe hârtii de valóre, de tot felul, losurĭ, monede etc. — Plata se póte efectua după cum va conveni debitorului.

Deschide credite cu conto-curent sub condiţii fórte culante.

Brassói Első Takarék és Önsegélyző-Szövetkezet
Mihail-Weissgasse Nr. 4.

Prima asociaţia de economii şi ajutorare din Braşov.
FONDATĂ 1884.

Marea Descoperire a Veaculuĭ

ELIXIRUL GODINEAU este singurul leac (*fără nicĭ o primejdie*) în contra **Neputinţeĭ.** Vindecarea anemicilor, a Sleiţilor, etc.

INTINERIREA ŞI PRELUNGIREA VIEŢEĬ

Administraţia **ELIXIRULUI GODINEAU** la **PARIS, 7,** *r. Saint-Lazare.*
BROŞURĂ GRATUITĂ TRIMEASĂ FRANCO DUPĂ CERERE

Se găseşte **ELIXIRUL GODINEAU** *şi la* **BUCUREŞTI,** *la* **Ilie ZAMFIRESCU,** *droghist; la* **JAŞĬ,** *la D.D.* **Fraţĭ KONYA,** *farmaciţĭ.*

la **Galaţĭ:** STALSKI, farmacist; la **Ploieştĭ:** la D-niĭ J. & T. CHRISTESCU, drugoiştĭ; la **Roman:** la D-nulŭ D. J. WERNER, farmacist; la **Tulcea,** farmacia la „MINERVA.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 April 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.20
Renta de coróne ung. 4%	99.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	124.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.30
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.25
Bonuri rurale ungare 4%	97.15
Bonuri rurale croate-slavone.	97.—
Imprum. ung. cu premii	158.—
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	138.75
Renta de hârtie austr.	101 20
Renta de argint austr.	101.10
Renta de aur austr.	122.50
Losuri din 860	145.25
Acții de ale Băncei austro ungară.	972.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	391.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	357.75
Napoleondori.	9.54½
Mărci imperiale germane	58.80
London vista	120 20
Paris vista	47 77½
Rente de coróne austr. 4%.	101.25
Note italiene.	43.80

Se caută

2 învățăcei în etate de 12 până la 14 ani de naționalitate română, cari **se primesc** numai decât în prăvălia subscrișilor

GEORGE ALDEA &. Cnie.
Satulung (Hoszufalu com. Brașov).

968,1—3.

Un agronom de 26 ani cu praxă de 3 ani **caută un post de ispan** (îngrijitor la moșie). Ar mai preferi la România, avênd și pasport la mână. — Vorbește trei limbi și e scutit de miliție.

Adresa: I. Grozescu în Battonya (comit. Csanád). 966,1—3.

Publicațiune.

Tragerea principală și finală clasa III. a

Loteriei II. de clasă ungară

se va ține după plan

dela 12 până 28 Maiŭ

sub supraveghiere comisiunei reg. ung. și în presența notarului regesc Dr. Filipp Weinmann în Redouta din capitală.

Renoirea losurilor clasa II. pentru clasa III. se póte face la colectanții însemnați pe losuri **cel mult până în 2 Maiŭ** predând losurile classa II. și plătind prețul renoirei.

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20	Los
fl.	20.—	10.—	2.—	1.—	

Reclamații în privința renoirei losurilor, care până la 2 Maiŭ nu s'au pretins dela colectanți, nu se pot lua în considerare, conform § 4 din decisiunile de executare a loteriei. — Losuri pentru clasa III. — **cât va ajunge timpul — sunt de vêndare** la colectanții designați prin afișe, unde este a se adresa pentru comânde și informațiuni, cu prețurile originale și anume:

pentru	1/1	1/2	1/10	1/20	Los
fl.	60.—	30.—	6.—	3.—	

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Budapesta, în Aprilie 1896.

Direcția loteriei de clasă ungară.

Loteria de classă ungară

Cel mai mare câștig în cas favorabil

1000000

CORÓNE.

25007 câștigurĭ

în suma totală de

6284000 coróne.

Tragerea principală

dela 12 până în 28 Maiŭ.

Prețurile losurilor:

pentru	1/1	1/2	1/4	1/10	1/20
fl.	60.—	30.—	15.—	6.—	3.—

Pentru porto și lista de tragere 25 cr.

			Coróne
1	premie	de	600000
1	câștig	„	400000
1	„	„	300000
1	„	„	200000
1	„	„	100000
2	„	„	40000
2	„	„	20000
5	„	„	10000
10	„	„	8000
34	„	„	6000
100	„	„	2000
200	„	„	1000
2650	„	„	200
22000	„	„	150

Sunt de vêndare la:

CARL HEINTZE, Budapest,

Adresa de Telegrame: LOTTOHEINZE BUDAPEST. **Servitenplatz 3.**

Tipografia A. Mureșianu, Brasov.